

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

โดย
นางสาววรรณ หนูทอง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE EDUCATIONAL SUPERVISION PROCESS IN BANGPAE SCHOOL CLUSTER 2
UNDER THE RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2020
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ
2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

โดย วรตну หนูทอง

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโท

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

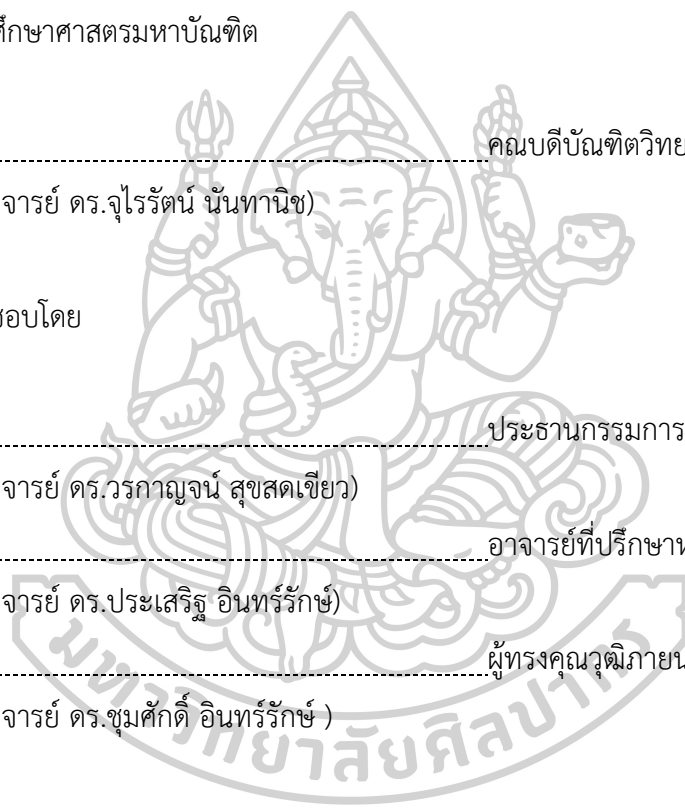
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์)

620620049 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศการศึกษา

นางสาว วรตну หนูทอง: กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ รวมทั้งสิ้น 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮริส (Harris) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยความสะดวกของงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินสภาพงาน

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 1. ควรกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 2. ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 3. ควรนำทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศศึกษามาประยุกต์ใช้ 4. ควรมีการสำรวจความต้องการของครูเพื่อวางแผนการดำเนินงาน 5) ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหา

620620049 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : THE EDUCATIONAL SUPERVISION PROCESS

MISS WARADANOO NOOTONG : THE EDUCATIONAL SUPERVISION PROCESS IN BANGPAE SCHOOL CLUSTER 2 UNDER THE RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2 THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PRASERT INTARAK, Ed.D.

The purposes of this research were to find: 1) the educational supervision process in Bangpae School cluster 2 under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 and 2) the development of the educational supervision process in Bangpae School cluster 2 under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The population comprised school of director, and head, academics affairs teachers in Bangpae School cluster 2 under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, with a total of 23 respondents. The research instrument was a questionnaire on the educational supervision process of Harris 's concepts and focus group discussion. The data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The findings of this research were as follow:

1. The educational supervision process in Bangpae School cluster 2 under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, as a whole and as an individual were at a high level, ranking from the highest to the lowest arithmetic mean: coordinating, directing, prioritizing, designing, allocating resources, and assessing.

2. The guidelines for development of educational supervision processes in Bangpae School cluster 2 under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 were as follow: 1. It should set the performant criteria and evaluate performance, 2. It should prioritizing problem in school, 3. It should apply supervision principle in school, 4. it should survey of need assessment of the teachers, 5. It should give and opportunities for teachers to solve the problem.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์.ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย รวมทั้ง รองศาสตราจารย์. ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว ประธานกรรมการการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร และวิทยานิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ชาวบริหารการศึกษาทุกคนที่ให้คำแนะนำและกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครูของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

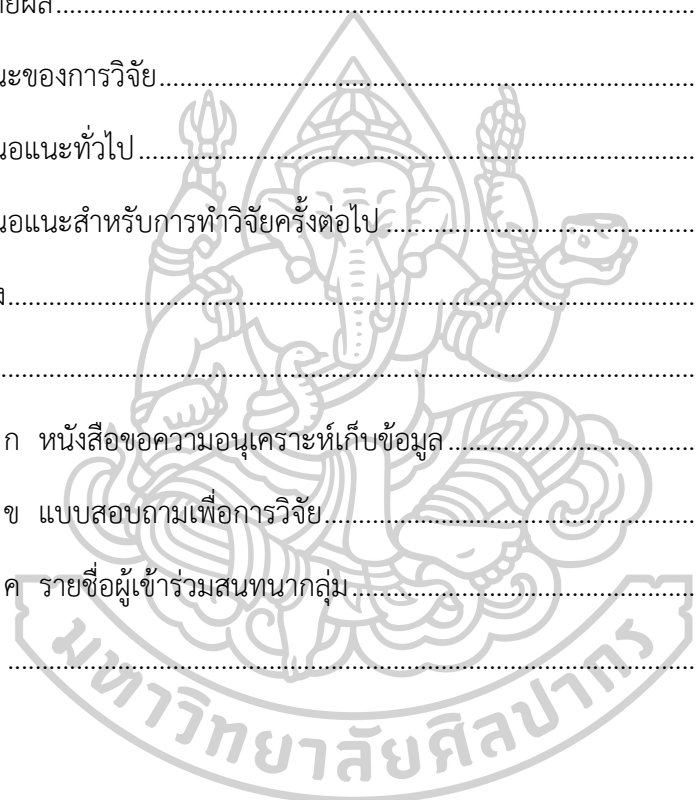
วรตну หนูทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	12
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	13
ปัญหาของการวิจัย.....	15
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	16
ข้อคำถามของการวิจัย.....	16
สมมติฐานของการวิจัย.....	17
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย.....	17
ขอบเขตของการวิจัย.....	19
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	20
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	22
การนิเทศการศึกษา.....	22
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	22
ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา.....	24
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	29
หลักการนิเทศการศึกษา.....	31

บทบาทของผู้บริหารต่อการนิเทศการศึกษา.....	34
กระบวนการนิเทศการศึกษา	36
กิจกรรมการนิเทศการศึกษา.....	47
บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา.....	50
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
งานวิจัยในประเทศ.....	54
งานวิจัยต่างประเทศ.....	59
สรุป.....	61
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	62
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	62
ระเบียบวิธีวิจัย.....	63
แผนแบบการวิจัย.....	63
ประชากร.....	63
ตัวแปรที่ศึกษา.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	68
สรุป.....	70
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	71

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.....	73
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.....	80
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการวิจัย.....	83
การอภิปรายผล.....	86
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	90
ข้อเสนอแนะทั่วไป	90
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	91
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก	97
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	98
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	100
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	107
ประวัติผู้เขียน	109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนนักเรียนและจำนวนครู โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2.....	53
ตารางที่ 2 แสดงประชากรผู้ให้ข้อมูล	64
ตารางที่ 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	72
ตารางที่ 4 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มโดยภาพรวม	74
ตารางที่ 5 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ ..	75
ตารางที่ 6 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ ..	76
ตารางที่ 7 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ ..	77
ตารางที่ 8 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดสรรทรัพยากร	78
ตารางที่ 9 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการประสานงาน	79
ตารางที่ 10 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ	80

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย	19
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย.....	20

บทที่ 1

บทนำ

สภาวะการณ์ในปัจจุบันสังคมโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ได้มีวิวัฒนาการและความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันในทุกด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาคน และประเทศชาติให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างศักยภาพให้สามารถดำรงอยู่ในประชาคมภูมิภาค และโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จึงมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) มีจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสู่การปฏิบัติในระยะยาว โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย¹ มีความสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่ว่าการศึกษาคือต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายคือ การมุ่งเน้นการสร้างโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อสร้างการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัตเพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวหน้าข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งต้องพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา(Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตบใจทฤษฎีบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, **สรุปสาระสำคัญ** แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564, เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/download/plan12/.pdf>

(Relevancy)² อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 7 ว่าด้วยเรื่องครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในมาตรา 52 กำหนดไว้ดังนี้ กระทรวงต้องส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง³

การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ต้องอาศัยหลักวิชา และมีความเป็นระบบตามลักษณะงานที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพที่แท้จริงในปัจจุบัน เนื่องจากมีการพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงมากมาย⁴ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพพร้อมรับกับสังคมที่ไร้พรมแดน สามารถดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข นับว่าเป็นเรื่องที่ทำทนาย กระบวนการนิเทศจึงเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลด้านคุณภาพการศึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษามีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านทั้งในด้านหลักสูตรการศึกษา วิธีการสอน เทคโนโลยี รวมถึงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้บุคลากร ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในยุคปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยดูได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของไทยมีการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ได้ทั่วถึง อย่างมีคุณภาพ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารจัดการงานในโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 งาน คือ งานบริหารงานวิชาการ งาน

² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579**, (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560), 1.

³ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545”, **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก, 18.

⁴ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และรมณีย์รัมภา ญัฐธัญญศิริจ “การวิจัยและพัฒนาแบบจำลองกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่คัดสรร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศการศึกษาในทศวรรษใหม่”, **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์** ปีที่ 10, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 3.

บริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า “การจัดการ ศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญ ที่สุด” และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษา⁵ ที่ต้อง สนับสนุนส่งเสริมไปด้วยกันในลักษณะของเกลียวเชือก กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยทำให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์ และขวัญกำลังใจ ซึ่งต้องดำเนินงานให้ประสานสัมพันธ์กับ กระบวนการอื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จ ขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี⁶

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนมีส่วนช่วยให้ครูมีการพัฒนา โดยใช้กระบวนการนิเทศการศึกษาในการวางแผนปฏิบัติงานที่มี ขั้นตอนต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนลำดับสุดท้าย เพราะการนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารควรตระหนักให้มีความสำคัญและทำ ความเข้าใจกระบวนการนิเทศตามลำดับขั้นตอน ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน และ ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

⁵ กลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, **คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน** (2555), 1.

⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียน เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน** (กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศฯ, 2562), 6.

ปัญหาของการวิจัย

การนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้ได้รับการนิเทศ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีความรู้ใน ด้านการนิเทศการศึกษา ต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา มีแบบแผนขั้นตอนที่ชัดเจน มีแนวทางการ ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูเพื่อให้ การจัดการเรียนการสอนดีขึ้น ทำให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเอง และมุ่งพัฒนาวิชาชีพครูไปให้ถึง จุดมุ่งหมาย ดังนั้น กระบวนการนิเทศการศึกษาต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการ สื่อสาร เพราะบางครั้งหากผู้นิเทศให้คำแนะนำหรือมีทัศนคติในเชิงลบ อาทิ การนิเทศแบบจ้องจับผิด อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นมือใหม่ เพื่อลดความขัดแย้งผู้บริหารจึงลด ความสำคัญการนิเทศการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการ นิเทศการศึกษา พบว่า

เขมพัทธ์ แสงทอง กล่าวถึง สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 1) ด้านการทำงาน ผู้บริหาร และครูขาดการวางแผนร่วมกัน รูปแบบและวิธีการนิเทศจึงไม่มีความหลากหลาย และไม่ตรงกับ ความต้องการของครู ผู้บริหารมีประสบการณ์น้อย ขาดทักษะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้บริหารมือใหม่มักเป็นผู้รับการนิเทศมากกว่าจะเป็นผู้นิเทศ 2) ด้านการประสานงาน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรจึงมีภาระงาน และงานอื่น ๆ มาก ทำให้การนิเทศการศึกษาลดความสำคัญลง การนิเทศไม่ เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ขาดการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ ไม่สามารถนำผลการประเมิน มาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้ 3) ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหาร และครูขาดความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนไม่มีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่ครู ไม่มีคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงาน ในขณะที่ เพ็ญพร ดวงแก้ว กล่าว ว่า โรงเรียนขาดบุคลากร และทรัพยากรที่ใช้สำหรับการนิเทศ อาทิ กระดาษ อุปกรณ์ที่ใช้จัดบอร์ด นิเทศ มีโครงการแต่ไม่ได้มอบหมายงานหรือแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการอย่างจริงจัง การมอบหมาย หน้าที่ไม่มีความชัดเจน นอกจากนี้ สุจิตตรา กาญจนสินธุ์ ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหาก่อน การนิเทศการศึกษา ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครู อีกทั้งนำ

กระบวนการนิเทศของโรงเรียนอื่นมาเป็นต้นแบบ แต่ไม่ได้คำนึงถึงบริบทของโรงเรียนตนเองที่แตกต่างกัน ทำให้กระบวนการนิเทศไม่ประสบผลสำเร็จ⁷

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ต่างมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้ทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนของครู และคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการนิเทศมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัยผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป็นแนวทางในการหาคำตอบของผู้วิจัย จึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นอย่างไร

⁷ สัมภาษณ์ เพ็ญพร ดวงแก้ว, สุจิตตรา กาญจนสินธุ์ และเข็มพัทธ์ แสงทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2, 19 พฤศจิกายน 2563.

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นพหุแนวทาง

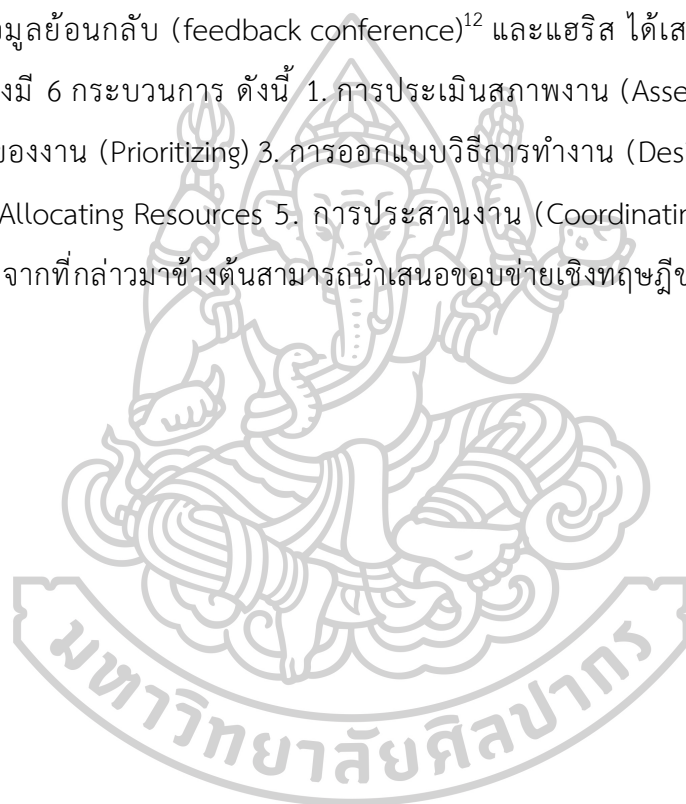
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการบริหารงานเชิงระบบ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System approach) ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์ก และออร์สไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบของการวิจัย ที่กล่าวว่างค์กระบวนเปิด ประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ อาทิ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และนโยบายการจัดการศึกษา มีกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) ได้แก่ กระบวนการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ ซึ่งเปลี่ยนแปลงตัวป้อนให้กลายเป็นผลผลิต (Outputs) ได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียน คุณภาพของผู้เรียน ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอก และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา องค์ประกอบทั้งห้าส่วนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน⁸ ส่วนวัชร เล่าเรียนดี ได้เสนอกระบวนการนิเทศ ได้ดังนี้ประชุมวางแผน สังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศควรมีการประเมินผล? ส่วนแอลเลน (Allen) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการหลัก 5 กระบวนการซึ่งเรียกว่า “POLCA” คือ 1. กระบวนการวางแผน (Planning Process) 2. กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Process) 3. กระบวนการนำ (Leading Process) 4. กระบวนการควบคุม (Controlling Process) 5. กระบวนการประเมินผลการ

⁸ Fred C. Lunenberg. And Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and practice**, 6th ed. (CA: wadsworth Cengage Learning, 2012), 20-21.

⁹ วัชร เล่าเรียนดี, **นิเทศการสอน**, 9 ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554) 32.

ทำงาน (Assessing Process)¹⁰ กลlickแมน (Glickman), และกอร์ดอน (Gordon) ได้นำเสนอขั้นตอน
 ดังนี้ กระบวนการในการนิเทศการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การประชุมร่วมกับครู (conference
 with teacher) 2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (observation of classroom) 3. การวิเคราะห์
 และติดตามผล การสังเกตการณ์สอน และพิจารณาวางแผน การประชุมร่วมกับครู 4. ประชุมร่วมกับ
 ครูภายหลังสังเกตการสอน (post conference with teacher) 5. วิเคราะห์และพัฒนาการ
 ดำเนินการ¹¹ แอคคีสัน และกอล (Acheson and Gall) ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 3 ขั้นตอน คือ
 1. จัดประชุมเพื่อวางแผน (planning conference) 2. การสังเกตการเรียนการสอน (observation)
 3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback conference)¹² และแฮร์ริส ได้เสนอกระบวนการนิเทศ
 การศึกษา ซึ่งมี 6 กระบวนการ ดังนี้ 1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2. การจัดลำดับ
 ความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4. การจัดสรร
 ทรัพยากร (Allocating Resources) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การอำนวยการ
 (Directing)¹³ จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำเสนอขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัยดังแสดงใน
 แผนภูมิที่ 1

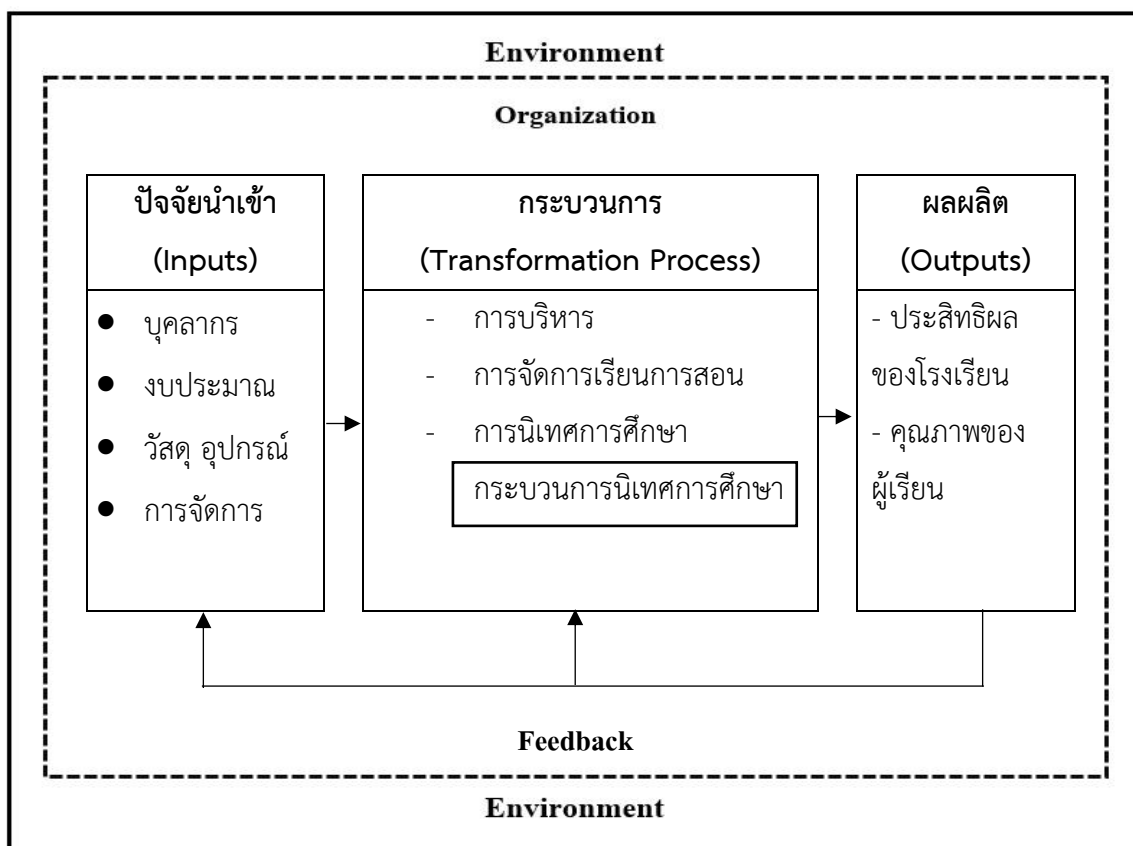

¹⁰ Allen A. Glatthorn. **Differentiated Supervision**. Washington, D.C.:
 Association for Supervision and Curriculum Development (1984), 35-38.

¹¹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross M. Gordon,
Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach, 8 ed.
 (Boston: Allyn and Bacon, Inc. ,2009), 281.

¹² Acheson and Gall, **Techniques in the Clinical Supervision of Teachers:
 Preservice and Inservice Application**, 90.

¹³ Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (Englewood
 Cliffs, New jersey: Prentice-Hall, 1985), 13-15.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา: Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practice**, 6th ed. (CA: Wadsworth Cengage Learning, 2012), 20-21.

Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1985), 13-15.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ตามแนวคิดของแฮริส (Harris) ซึ่งมี 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) 6) การอำนวยการ (Directing)

จากแนวคิดของแฮริส (Harris) เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารควรใส่ใจ และมีความเข้าใจในเรื่องของขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับบุคลากรในการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
<ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การอำนวยการ (Directing)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall, 1985), 13-15.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงขอกำหนดความหมายเฉพาะที่เป็นคำหลัก ๆ ดังนี้

กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่มีแบบแผนอย่างเป็นระบบ และขั้นตอนชัดเจน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแนะนำบุคลากรทางการศึกษา ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ มีกระบวนการดังนี้ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) 6) การอำนวยการ (Directing)

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ราชบุรี เขต 2 หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่
ระดับชั้นอนุบาล 2 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเขตอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำนวน 12
โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนอนุบาลบางแพ (ชุมชนวัดบางแพใต้ฯ) 2) โรงเรียนวัดลำน้ำ (กัล
ยาณราษฎร์บำรุง) 3) โรงเรียนวัดดอนใหญ่(ทรัพย์ประชาสรรค์) 4) โรงเรียนตาลเดี่ยว (สหประชาสรรค์)
5) โรงเรียนวัดเหนือ(นาถเฉลี่ยวประชานุเคราะห์) 6) โรงเรียนวัดดอนซ่ง 7) โรงเรียนวัดท่าบ 8)
โรงเรียนวัดหนองเอี่ยน 9) โรงเรียนวัดหลวง 10) โรงเรียนวัดหนองม่วง (หงษ์วิทยาคาร) 11) โรงเรียน
ชุมชนวัดกลางวังเย็น(เริ่มประชานุกุล) และ12) โรงเรียนท่าราบ(วันชัยประชานุกุล)

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้อย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยได้ศึกษา และรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการนิเทศการศึกษา และนำเสนอองค์ความรู้ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษา 2) ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และ 3) งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นการนิเทศงานที่เกี่ยวกับงานบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หรือองค์กรการศึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา (Supervision) เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน การนิเทศเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

แฮริส (Harris) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ สิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำกับบุคคลหรือสิ่งของเพื่อมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามแนวทางที่จะสงอิทธิพลให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักการสอนของโรงเรียนนั่นคือ การนิเทศการศึกษา มุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียนโดยผ่านบุคคลและวัสดุ¹⁴

ปรียา พรวงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา¹⁵

¹⁴ Ben M. Harris, *Supervision Behavior in Education*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall Inc.,1985), 10.

¹⁵ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *การบริหารงานวิชาการ* (กรุงเทพฯ:-ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 223.

จอมพงศ์ มงคลวนิช ให้ความหมายของการนิเทศว่า หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาคาดหวังไว้¹⁶

ชุมศักดิ์ อินทร์รัชช ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมอันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์ และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการให้คำปรึกษาช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ¹⁷

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนกระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ¹⁸

จากแนวคิดและความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาสรุปเป็นความหมายของ การนิเทศทางการศึกษาได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่มีแบบแผนที่มีระบบ และขั้นตอนชัดเจน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแนะนำบุคลากรทางการศึกษา ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้

¹⁶ จอมพงศ์ มงคลวนิช, **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: บริษัท วีพรีนท์ (1991) จำกัด , 2555), 131.

¹⁷ ชุมศักดิ์ อินทร์รัชช, **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา**, 2 ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 207.

¹⁸ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **2562 ปีทองแห่งการนิเทศภายในห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**. (กรุงเทพฯ, 2562), 2.

ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะการนิเทศช่วยพัฒนาครู ส่งเสริมครูให้เจริญงอกงามทางวิชาชีพ การนิเทศการศึกษาช่วยครูหลายประการ

บริกส์และจัสต์แมน (Briggs and Justman) ได้กล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสังคมด้วย ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงต้องเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้งเกิดความคิดใหม่อยู่ตลอดเวลา จำเป็นต้องมีครูที่จะต้องติดตามศึกษาให้มีความรู้ใหม่อยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในงานสอนมีอยู่มากศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้

3. การศึกษา คือ ความเจริญงอกงามถ้าหยุดนิ่งคือหมายถึงความล้มหลังการนิเทศ การศึกษาจะเป็นกระบวนการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการกลางที่ประสานประโยชน์นโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมหรือการกระทำที่สุสุดและเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่ชาญฉลาดนำไปใช้ประโยชน์ในการคิดริเริ่มงานพัฒนางานติดตามงานและสร้างขวัญกำลังใจ

4. ความจำเป็นในการรักษามาตรฐานทางการศึกษาศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นผู้ดูแลด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้ดำเนินไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนด

5. การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลที่ประกอบอาชีพครูได้รับการศึกษาต่อระหว่างประกอบอาชีพการศึกษาดังกล่าว ส่งผ่านทางศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจะเป็นผู้ประสานให้ครูได้รับการฝึกฝน ทางทักษะ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา

6. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการแก่ครูจำนวนมาก ที่มีความสามารถต่างกัน อีกประการหนึ่งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้สิ่งเหล่านี้ต่างก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น

7. การนิเทศการศึกษาแล้วมีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู และนักเรียนแม้ว่าครูได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

8. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

9. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติข้อแนะนำที่ได้จากการวิเคราะห์ และการอภิปรายจากการค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตดังกล่าว

10. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย และสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์นอกจากนั้นยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่อยู่ในกระบวนการศึกษา

11. การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับให้ดำเนินงานไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว

12. การนิเทศการศึกษาลดการกระทำผิดกล่าวคือผู้นำองค์การจะได้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการปฏิบัติงานก่อนที่จะอยู่ในสภาพ “สายเกินแก้”¹⁹

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาถือว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความรู้ และความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพบุคลิกภาพ และความต้องการผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างเหล่านี้ให้สามารถปฏิบัติภารกิจ คือ การสอนให้ประสบความสำเร็จตามความต้องการของหน่วยงาน ขณะเดียวกันยังมีความจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานของครู เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น การนิเทศ

¹⁹ Thomas H. Briggs and Joseph Justman, *Improving Instruction through Supervision* (New York: McMillan, 1952), 5-19.

ภายในจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการรวมพลัง และพัฒนาครู²⁰

มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ ให้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนไหวทางสังคม ตลอดจนการศึกษาเพื่อหาความรู้ใหม่อันเกิดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และแนวคิดทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

2. การนิเทศการศึกษาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างความเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างราบรื่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปทางการสั่งการ²¹

กาญจน์ เรืองมนตรีและ ชรินทร์ นามวรรณ กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. การนิเทศเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน

2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ²²

²⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อย่างเป็นระบบ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551), 52.

²¹ มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา (กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), 16-17.

²² กาญจน์ เรืองมนตรีและ ชรินทร์ นามวรรณ, การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 56.

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะการทำงานของครูในสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา และเทคโนโลยีด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษา
3. การเจริญก้าวหน้าของศาสตร์วิชาความรู้ความรู้อื่นสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
4. การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่า สามารถพัฒนางานได้ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้นจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหานั้นได้สำเร็จลุล่วง
5. การจัดการศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการ ควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการทำงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง
7. ครูยังต้องได้รับการพัฒนาในหลายๆ ด้านการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครู ในการเตรียมการจัดกิจกรรม
8. การพัฒนาครูให้ทันสมัย การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ²³

ชาญชัย อาจิณสมจาร กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากเพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครู

²³ อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, อ้างถึงใน วนิตา ฉัตรวิราคม, **การนิเทศและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554), 11-12.

จำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน อีกประการหนึ่งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้สิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น

2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อความเจริญของครูแม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนักครูจึงไม่อาจใช้เวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติข้อแนะนำที่ได้จากการวิเคราะห์จากกรณีปริยาย และจากข้อค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าวการนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์นอกจากนี้ยังสามารถรวมของทุกคนที่ร่วมกระบวนการทางการศึกษาด้วย²⁴

กล่าวโดยสรุปการนิเทศการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การช่วยเหลือครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

²⁴ ชาญชัย อาจิสมาจาร, การนิเทศการศึกษา Educational Supervision (ปัตตานี: สถาบันก้าวหน้าทางวิชาการ,ม.ป.ป). 5-6.

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือครู หรือมุ่งหวังให้ครูพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยการทำงานหลายฝ่าย แนวทางการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย การจะดำเนินการให้ได้ผลดีต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. เป้าหมายสูงสุดของการนิเทศ คือ การส่งเสริมความเจริญเติบโตของผู้เรียน เพื่อการนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

2. เป้าหมายรองของการนิเทศ คือ การส่งเสริมการใช้ภาวะผู้นำในการพยายามปรับปรุงโปรแกรมการศึกษา อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตลอดปี ทุกระดับการศึกษาภายในระบบการพัฒนา และจากประสบการณ์การเรียนรู้หรือเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกเนื้อหาหนึ่ง

3. เป้าหมายในระดับต้น คือ การร่วมมือกันพัฒนาองค์ประกอบที่พึงประสงค์ในการเรียนการสอน ได้แก่

3.1 กระบวนการนิเทศทุกวิธีจะช่วยในการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน

3.2 การนิเทศจะช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศทางกายภาพ สังคม และจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียน

3.3 การนิเทศจะช่วยในการประสาน และบูรณาการความพยายามและวัสดุทางการศึกษาทั้งหมด เพื่อให้การศึกษาดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

3.4 การนิเทศจะช่วยในการประสานความร่วมมือของทุกคน เพื่อแก้ปัญหาของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นการส่งเสริมวิธีการสอนที่ถูกต้องและป้องกันปัญหาในการสอน

3.5 การนิเทศจะช่วยกระตุ้นและพัฒนาผู้สอนให้มีความคิดในทางสร้างสรรค์²⁵

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

1) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหาร และงานวิชาการของสถานศึกษา

2) เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

²⁵ William H. Burton and Leo J. Brueckner, อ้างถึงใน ปรีชา คัมภีร์ปกรณัม, **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน** (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549) 96-97.

3) เพื่อสำรวจวิเคราะห์ วิจัย และประเมินผล เพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา

4) เพื่อพัฒนาหลักการ และสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน และเอกสารทาง วิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษา และครู อาจารย์

5) เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครู อาจารย์ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อัน จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้²⁶

จอมพงศ์ มงคลวนิช ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการช่วยเหลือ และ พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้องตลอดจนทำให้เกิดความมั่นใจและความภูมิใจในการปฏิบัติงาน²⁷

รุ่งชัชดา พรवेशชาติ ได้กล่าวว่าจุดมุ่งหมายการนิเทศศึกษามีหน้าที่ ที่จะทำให้ สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองมิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอน และคิดค้น ระเบียบวิธีการสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนรอบด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม²⁸

คณะกรรมการคุรุสภา ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายตามวิธีปฏิบัติงาน 4 ประเภท ดังนี้

1. การนิเทศเพื่อการแก้ไข (correction) เป็นการนิเทศที่เกิดจากการพบข้อผิดพลาด และบกพร่องก็ให้หาทางช่วยแก้ไขโดยวิธีการต่าง ๆ

2. การนิเทศเพื่อป้องกัน (preventive) เป็นการนิเทศที่พยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาจัด ดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

²⁶ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554), 144-145.

²⁷ จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา (กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 132.

²⁸ รุ่งชัชดา พรवेशชาติ, การนิเทศการศึกษา (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 40.

3. การนิเทศเพื่อก่อ (construction) เป็นการนิเทศที่เกิดพยายามที่จะกระทำในทางที่เหมาะสมเพื่อความเจริญเติบโตในอนาคตเช่นการใช้ระเบียบวิธีสอนที่ดีเป็นประจำช่วยให้กำลังใจช่วยกระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง

4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (creation) การนิเทศที่พยายามคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา²⁹

และมีนักวิชาการได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

กลิคแมน, กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เพื่อพัฒนาครูด้วยความรู้ที่เป็นนามธรรมสูงขึ้น การมีส่วนร่วมและผลงานที่สะสม โดยการนำการทำงานเชิงวิชาการทางวิชาชีพครู เพื่อประโยชน์ของนักเรียนทุกคน และเปลี่ยนแปลงคตินิยมของโรงเรียน ที่เห็นว่าห้องเรียนควรถูกแยกไปเป็นอิสระเหมือนเกาะ เป็นวิชาหรือสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เชื่อมโยงด้วยระบบงานการสอนในโรงเรียนสู่ห้องเรียนแต่ละห้องทำให้อาคารเรียนพัฒนาจากหลายแนวคิดมากกว่าแนวคิดเดียว³⁰

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารงานวิชาการ และนิเทศการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผ่านกระบวนการนิเทศ

หลักการนิเทศการศึกษา

การปฏิบัติงานใด ๆ ในองค์การหรือหน่วยงาน ถ้าจะให้ประสบความสำเร็จ หรือบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ดำเนินงานจะต้องมีหลักการในการทำงาน การนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกับงานอื่น ๆ ที่ผู้นิเทศต้องมีหลักการในการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งหลักการนิเทศนั้นได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการต่างประเทศให้แนวคิดไว้ต่าง ๆ ดังนี้

บริกส์ และ จัสต์แมน (Briggs and Justman) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริม และการสร้างสรรค์

²⁹ คณะกรรมการคุรุสภา, **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2557), 57.

³⁰ กลิคแมน, อังถึงโน รุงซ์ซาดา พรเวหะชาติ, **การนิเทศการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, 2557), 245.

2. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
3. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับ การรวบรวมแหล่งวิทยาการเข้าเป็นกลุ่มมากกว่าที่จะมาแบ่งแยกผู้นิเทศเป็นรายบุคคล
4. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่า ที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือ การหาทางช่วยเด็กให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษาจะต้องแสวงหาแนวทางที่จะส่งเสริมความเจริญงอกงาม และพัฒนาการของครู โดยเฉพาะเกี่ยวกับความถนัดของแต่ละบุคคล
7. การนิเทศการศึกษา จะต้องเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้สึกพึงพอใจ และอบอุ่นใจให้แก่ครู และความสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะครู
8. การนิเทศการศึกษา ควรเริ่มจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังเผชิญอยู่
9. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้า และความพยายามของครูให้สูงขึ้น
10. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการปรับปรุงและส่งเสริมเจตคติ และข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
11. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นไปอย่างง่าย ๆ และไม่มีพิธีรีตอง
12. การนิเทศการศึกษา ควรใช้เครื่องมือและกลวิธีง่าย ๆ
13. การนิเทศการศึกษา ควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล
14. การนิเทศการศึกษา ควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินผลได้โดยตนเอง³¹

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ (Theoretically sound) คือ เป็นไปตามค่านิยม ความเป็นจริง ตามกฎเกณฑ์ ควรมีพัฒนาการทั้งทางด้านเครื่องมือ และกลวิธี โดยมีจุดมุ่งหมาย และนโยบายที่แน่นอน

³¹ Thomas H. Briggs and Joseph, Justman. **Improve Instruction Through Supervision** (New York : The macmillan Company, 1952) 410.

2. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) คือ เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นระเบียบในกระบวนการทำงาน มีการรวบรวมและสรุปผลจากข้อมูลอย่างถูกต้องเชื่อถือได้

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) คือ เคารพในตัวบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้มีความร่วมมือใช้อำนาจน้อยที่สุด

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) คือ แสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้แสดงออก และพัฒนาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงานให้มากที่สุด³²

อดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey) กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นการช่วยให้ครูก็ค้นหาวิธีการทำงานอย่างอิสระ และตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การนิเทศต้องเป็นการช่วยเหลือ ให้ผู้รับการนิเทศรู้จักการวิเคราะห์ปัญหา

3. การนิเทศการศึกษาต้องทำให้ครูเกิดความมั่นคง และเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

4. การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูเข้าใจปรัชญาการสอนที่ถูกต้อง³³

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่หลักการนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีหลักการ ที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้อย่างดีในการกระทำ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักทางการทางปรัชญาแห่งชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำ พฤติกรรมของแต่ละบุคคล ในการนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอน และในการศึกษาซึ่งถูกควบคุมโดยเป้าหมายหลักการ ธรรมชาติ และความจริงของสถานการณ์ให้ห้องเรียนซึ่งในหลักการก็จะเป็แนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคตซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริงประสพการณ์ที่เป็น

³² William H. Burton and Leo J. Brueckner, **Supervision : A Social Process**. 3rd ed. (New York: Appleton-Century-Crofts,1955), 85-88.

³³ Harold P. Adams and Frank G. Dickey, **Basic Principle of Supervision** (New Delhi Eurasia Publishing House (Prt.)Ltd.,1966), 22-41.

ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำให้เกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศในการแก้ปัญหา ในการจัดการศึกษาต่อไป³⁴

วชิรา เครือคำอ้าย ได้กล่าวถึงหลักการการนิเทศการศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิด ความเชื่อของคนที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคน ได้แสดงออกอย่างเสรี เพราะทุก ๆ ความคิดย่อมมีคุณค่า และมีความหมายรวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศทั้งในปัจจุบัน และอนาคต³⁵

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษา พอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้อง ตามหลักวิชาการเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการการส่งเสริมสร้างสรรค์ คำนึงถึงความพอใจของแต่ละบุคคลในการแบ่งงานหรือมอบหมายหน้าที่ ให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน กับหมู่คณะตลอดจนต้องมีการวัดการประเมินผลด้วย

บทบาทของผู้บริหารต่อการนิเทศการศึกษา

บุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนิเทศการศึกษา คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารที่อยู่ในฐานะผู้นำนิเทศ ควรเน้นบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเกิดทักษะการเรียนรู้ พัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศ ดังนี้

แฮริส (Harris) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. หน้าที่ทางการนิเทศการศึกษาเป็นงานด้านการพัฒนาคือการพัฒนาครูด้านการสอนที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการปฏิบัติงานของครูโดยตรง
2. หน้าที่ทางด้านการสอนเป็นที่ที่มีผลโดยตรงต่อนักเรียน
3. หน้าที่ด้านการบริหารงานทั่วไป เช่น การแนะแนว กิจกรรมหลักสูตร และการบริการด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งมีผลโดยตรงต่อนักเรียนเช่นเดียวกัน
4. หน้าที่ด้านธุรการ หรือการจัดการ ได้แก่ งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ ซึ่งงานเหล่านี้มีผลต่อการของครูทางอ้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนไม่มากนัก หน้าที่บริหารงานทั่วไป

³⁴ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, **การนิเทศการศึกษา** (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 40.

³⁵ วชิรา เครือคำอ้าย, **การนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์, 2558), 82.

เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องประสานสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพผู้บริหารจึงเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานภายในโรงเรียน³⁶

บิช และไรฮาร์ทซ (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวถึงบทบาทการนิเทศของผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทด้านผู้นำ (leader) พุดโน้มน้าวให้ครูได้ทำการเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และช่วยให้ครูปรับแผนการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเสมอภาครวมทั้งจูงใจให้ครูยอมรับหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนใหม่ บทบาทของผู้นำนี้เป็นการใช้ความพยายามเพื่อรวบรวมการปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2. นักวางแผน / นักจัดการ (planer / organizer) วางแผนคาดการณ์สิ่งที่จะปฏิบัติและแนะแนวทางที่จะปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จโดยการวางแผนพัฒนาครูทั้งหมดในสถานศึกษาและวางแผนระบย่อยคือการพัฒนาครูในเรื่องเฉพาะเจาะจงการวางแผนทางระยะสั้นและระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำนี้ต้องดำเนินการเพราะแผนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและการจัดทำความสำคัญของการปฏิบัติงานช่วยในการจัดตารางเรียนจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและจัดผู้สอนและทรัพยากรที่ใช้ตามเวลาที่กำหนด

3. ผู้เอื้ออำนวย (facilitator) เอื้ออำนวย และสนับสนุนให้ครูซึ่งมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกันให้ปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการสนับสนุนช่วยเหลือครูทั้งในทางตรงด้วยการสอนแนะครูและโดยทางอ้อมด้วยการจัดหาซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน จัดหาทุนการสนับสนุนให้มีที่มินิกเทศ การสังเกตและรับฟังการสะท้อนด้านการสอนของครู เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานของครู

4. ผู้ประเมิน (appraiser / assessor) เป็นการประเมินการสอนโดยปฏิบัติไปพร้อมกับการสอนและการช่วยเหลือสนับสนุนครู ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

5. ผู้เสริมกำลังใจ (motivator/encourager) พุดจูงใจ ให้ครูเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาเสริมกำลังใจด้วยการเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นในตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง จะช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนและช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง

³⁶ Ben M. Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall, 1985), 10-13.

6. นักสื่อสาร (communication) ฟังและโต้ตอบ รวมทั้งสื่อสารความคิดข้อมูล สารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

7. ผู้ตัดสินใจ (decision maker) ตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลต่อผู้เรียน ครู บุคลากรอื่น ๆ และองค์การเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ได้แก่ การปรับปรุงการเรียนการสอน หลักสูตร และการพัฒนา บุคลากรโดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง นักเรียน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจที่จะส่งผลต่อ คุณภาพการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้มีเทศ ภายใต้อข้อมูลที่ชัดเจนของ สถานศึกษา

8. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในเรื่อง การเรียนการสอน แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้สมาชิกต้องมีความเต็มใจและมีความรู้ ความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผู้ปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการทำงานของ ครูที่จะส่งผลในทางบวกกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

9. ผู้สอนแนะ / พี่เลี้ยงช่วยเหลือ (coach/mentor) ช่วยเหลือส่งเสริมเกี่ยวกับการรับรู้ การตัดสินใจ และการใช้ทักษะทางสติปัญญา ช่วยในการจัดหาทรัพยากรและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารหรือผู้มีเทศควรยึดถือปฏิบัติ³⁷

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาจัดการสถานศึกษาเห็นเป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดีในการกระทำและการนำหลักสูตรไปใช้มีการวางแผนให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ผู้รับการนิเทศจัดหาทรัพยากรสร้างขวัญกำลังใจมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นมีการติดตามประเมินผลเป็นนักติดต่อสื่อสารรวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กระบวนการนิเทศการศึกษา

สิ่งสำคัญในการนำเอาหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดต่าง ๆ ไปสู่ภาคปฏิบัตินั้นก็คือ “กระบวนการ” เป็นขั้นตอนของการดำเนินงานที่มีแบบแผน มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกัน เพื่อนำไป ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีนักการศึกษาและนักวิชาการ ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศ ไว้ดังนี้

แฮริส (Harris) ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

³⁷ Don M. Beach and Judy Reinhartz, *Supervision Leadership: Focus on Instruction*, (Boston: Allyn and Bacon,2000),16-18.

1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) คือ เป็นกระบวนการศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นเพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดถึงความต้องการ และความจำเป็นเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย งานต่อไปนี้ คือ

1.1. วิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing) มีการศึกษา หรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

1.2. สังเกต (Observing) มีการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบอย่างถี่ถ้วน เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้

1.3. ทบทวน (Reviewing) มีการทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบปรากฏการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง

1.4. วัดพฤติกรรมการทำงาน (Measuring performance) มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจ พิเคราะห์ และมีวิจารณ์ญาณ

1.5. เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน (Comparing performance)

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วยงานต่อไปนี้

2.1. การกำหนดเป้าหมาย (Setting goals) มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของบุคลากรในโรงเรียนไว้ในโครงการ

2.2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Specifying objectives) มีการกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศแต่ละเรื่อง

2.3. การกำหนดทางเลือก (Selecting alternative) มีการเสนอวิธีการนิเทศ และวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้

2.4. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Assigning priorities) มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก

3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดย ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

3.1. จัดสายงานให้มีความสัมพันธ์กัน (Organizing) มีการจัดระบบของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่ใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดการนิเทศ

3.2. การนำทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ (Devising) มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในกระบวนการทำงาน

3.3. การเตรียมการ (Preparing) มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

3.4. การจัดระบบการทำงาน (Systematizing)

3.5. การกำหนดแผนในการทำงาน (Programming) มีการเขียนแผนปฏิบัติการหรือโครงการพิเศษของโรงเรียนตามที่คิดไว้

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ซึ่งประกอบไปด้วยงานต่อไปนี้

4.1. การกำหนดทรัพยากร (Allotting) มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้

4.2. การจัดสรรทรัพยากร (Distributing) มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด

4.3. การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะ (Apportioning) มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ

4.4. การมอบหมายงาน (Designating) มีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เวลา วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อจะทำให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผลสำเร็จ งานในกระบวนการประสานงาน ได้แก่

5.1. ประสานงาน (Coordinating) มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรในการทำงานให้เกิดความร่วมมือที่ดีในโรงเรียน

5.2. สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน (Harmonizing) มีการประสานงานงานในด้านบุคลากร วัสดุ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3. ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ (Adjusting) มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ

5.4. กำหนดเวลา (Scheduling) มีการกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน

5.5. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น (Defining relationships)

6. การอำนวยการ (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสม อันจะสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ได้แก่

6.1. การแต่งตั้งบุคลากร (Appointing) มีการแต่งตั้งกรรมการอย่างเป็นทางการ

6.2. การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ (Prescribing) มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ และมีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก

6.3. การกำหนดระเบียบแบบแผน (Regulating) กำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลาปริมาณ หรืออัตราความเร็วในการปฏิบัติงาน

6.4. แนะนำการปฏิบัติงาน (Guiding) มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีการแนะนำการปฏิบัติงาน เช่น การประชุม

6.5. ชี้แจงกระบวนการทำงาน (Specifying procedures)

6.6. ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน (Deciding on alternatives) มีการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน³⁸

รุ่ง พูลสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงกรณีศึกษานี้ว่า เป็นกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีขั้นตอน ให้ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่ง จะต้องประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กระบวนการวางแผน มีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 การคิดการวางแผนงานการนิเทศที่จะดำเนินการในปัจจุบันและอนาคต

1.2 จัดทำตารางแผนงานในเชิงปฏิบัติเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ เช่นรายการวัน เวลา และสถานที่ให้แน่นอน

1.3 จัดทำโครงการที่เป็นที่รวมของแผนงาน เป็นขั้นตอนการนำแผนงานไปปฏิบัติ เช่นโครงการต่าง ๆ ที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุง เป็นต้น

1.4 แผนงานที่กำหนดไว้นำไปสู่ความคาดหวังในอนาคต

1.5 ปรับปรุงการทำงานและแผนการทำงานให้ดีขึ้น ตระหนักในปัญหาและ อุปสรรคของ แผนที่ทำขึ้นและหาทางพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. กระบวนการจัดการ มีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

³⁸ Ben M. Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall, 1985), 13-15.

2.1 การจำแนกหน้าที่ งานนิเทศการศึกษามีลักษณะหลายวิธีการ ทั้งการฝึกอบรม การจัดทำหลักสูตร ฯลฯ ควรจำแนก ลักษณะงานให้เด่นชัด

2.2 ชี้แหล่งข้อมูลทางวิชาการ การจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน การอำนวยความสะดวก จัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในโรงเรียน

2.3 เป็นตัวแทนทางการศึกษา ตามลักษณะงานมีบทบาทเป็นตัวแทนทั้งในด้านบริหาร ดานบริการ ด้านวิทยากร และการประสานงาน

3. กระบวนการนำ เป็นกิจกรรมสำคัญประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

3.1 การนำในการตัดสินใจ กระบวนการนิเทศไม่ได้มุ่งใช้อำนาจอย่างเดียว หากแต่การตัดสินใจจะต้องมาจากหมู่คณะเป็นสำคัญ

3.2 นำในการให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาแนะนำ

3.3 นำในการให้กำลังใจ แรงจูงใจ และเอาใจใส่ต่อเพื่อนร่วมงาน

3.4 นำในการสื่อความหมาย โดยการใช้ความสามารถในด้านการติดต่อสื่อ ความหมายเป็นที่เข้าใจถูกต้อง ชัดเจน

3.5 นำการคิดริเริ่ม บรรยายภาคในการคิดริเริ่มอยู่ที่ภาวะผู้นำ หากผู้นำมีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สนับสนุนให้เขาคิด พยายามมองข้ามข้อผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยไม่ตั้งใจ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้อยากจะทำในสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ อย่างมั่นใจ

3.6 นำในการสาธิต จะต้องแสดงและเผยแพร่งานวิชาการ สาธิตการสอนวิธีต่าง ๆ สนับสนุน ให้โรงเรียนมีการสาธิตวิชาการแก่ชุมชนในทุก ๆ ด้าน เป็นการนำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน เขาใจโรงเรียน และจะให้การสนับสนุนโรงเรียนในโอกาสต่อไป

4. กระบวนการควบคุม มีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การทำการควบคุมให้ถูกต้อง การควบคุมในการนิเทศใช้พระคุณมากกว่าอำนาจ

4.2 ส่งเสริมความเจริญงอกงาม ถ้ากระทำถูกต้องและดำเนินการเรียนการสอนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ให้การนิเทศจะต้องช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมนั้นประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

4.3 ควบคุมการกล่าวโทษเป็นลายลักษณ์อักษร การทำงานกับคนต้องยอมรับพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้ให้การนิเทศจะต้องคอยเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เขาปรับปรุงตนเอง

4.4 ควบคุมบทกำหนดโทษ เมื่อให้การแนะนำช่วยเหลือด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขแล้ว แต่ไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุง บทกำหนดโทษมีความจำเป็นในการบริหารงานทั่วไป

5. กระบวนการประเมินผล

5.1 กระบวนการพิจารณาผลงาน ควรประเมินค่าผลงานที่ทำวาติเลอย่างไร

5.2 กระบวนการวัดผล การวัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานย่อมมีความสำคัญต่อการทำงานในหน่วยงาน³⁹

วัชรา เล่าเรียนดี ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหารสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหาร ได้ดังนี้

1. ประชุมวางแผนการสังเกตการสอนกำหนดเรื่องประเด็นที่จะสังเกตวิธีการสังเกต
2. สังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ควรใช้การสังเกตเชิงคุณภาพในแบบต่าง ๆ จะเหมาะสมกว่าวิธีสังเกตเชิงปริมาณเช่นการสังเกตบันทึกตามประเด็นคำถามที่สนใจ (focused questionnaire) หรือการสังเกตบันทึกแบบย่อ (anecdotal record) หรือแบบผสมผสานระหว่างวิธีสังเกตเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตและทบทวนประเด็นที่จะสังเกตการณ์สอนครั้งต่อไป

4. ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศควรมีการประเมินผลการนิเทศทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเผยแพร่ผลสำเร็จของการนิเทศให้ครูอื่น ๆ ได้ทราบเพื่อจูงใจให้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป⁴⁰

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ ได้เสนอว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการดำเนินการอย่างมีแผนงานในการทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรอื่น ๆ สนับสนุนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการนิเทศมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือครู ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนคุณภาพ โดยให้การสนับสนุนกิจกรรมทุกด้าน การดำเนินงานการนิเทศการศึกษาต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องและเป็นกัลยาณมิตร ประเมิน โดยมีตรรกะวัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม

³⁹รุ่ง พูลสวัสดิ์, เอกสารการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ม.ป.ป.), 49-51.

⁴⁰วัชรา เล่าเรียนดี, นิเทศการสอน, 9 ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554)

เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้นิเทศจะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่นำไปใช้ในการนิเทศเพื่อทราบผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูและเครื่องมือวัดผลเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้เป็นกรณีตัวชี้วัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษาโดยการนิเทศการศึกษาต้องมีกิจกรรมการควบคุมการนิเทศ จัดลำดับกิจกรรมของงานนิเทศ การจัดสรรปัจจัยสนับสนุน การประสานงาน การทำงานเป็นทีม ซึ่งการนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการในการนิเทศเป็นสำคัญ⁴¹

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอ กระบวนการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานรอบด้านทั้งของผู้บริหาร ครูและนักเรียน เพื่อเป็น ข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงานตามประเด็นการนิเทศ ได้แก่

- 1) การพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- 3) การจัดการเรียนรู้โดยสื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT)
- 4) การอ่านออกเขียนได้
- 5) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 6) การประกันคุณภาพการศึกษา

1.2. ประชุมแลกเปลี่ยนระดมความคิดของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน

1.3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเร่งด่วนหรือที่เห็นว่าสำคัญที่สุดก่อน

1.4. นำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยง กับมาตรฐานและประเด็นพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.5. การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา การประชาสัมพันธ์โดยการจัดทำเอกสาร หรือเผยแพร่ ในเว็บไซต์ของโรงเรียน

⁴¹ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, การนิเทศการศึกษา, (ราชบุรี : โรงพิมพ์ศรีอักษร, 2557), 48.

2. การวางแผนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ตามประเด็นการนิเทศมากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

2.1. กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้นตามความต้องการ และจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และ การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2.2. เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3. วางแผนการดำเนินงานพัฒนา โดย

- 1) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน
- 2) สร้างคณะนิเทศ ทีมงานและเครือข่ายการนิเทศ
- 3) กำหนดประเด็นการนิเทศ
- 4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา
- 5) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอและ การถ่ายภาพ การสัมภาษณ์การสอนงานและการชี้แนะ (Coaching & Mentoring) ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การประชุมระบบทางไกล (Conference) การใช้ Video Line, You Tube, Facebook Live เป็นต้น

2.4. จัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

3.1 สร้างสื่อ การนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะ การนิเทศ เทคนิค การนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ สื่อสังคมออนไลน์ การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น

3.2 สร้าง เครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและ

พัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การสะท้อนผลและการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือ ที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจตรงกันใน การปฏิบัติงานในทีมนิเทศ

4. การปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามรูปแบบ วิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด เช่น

4.1 ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

4.3 นิเทศภายในห้องเรียน 100% โดยใช้กระบวนการที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเอง หรือ ใช้กระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ 5 แนวทางไว้ 5 ชั้น 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ และ 5) การประเมินผลและรายงานผล

4.4 การสะท้อน และสรุปผลการนิเทศ

4.5 ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

4.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสห

วิทยาเขต/ เครือข่าย/เขตคุณภาพ กลุ่มโรงเรียน กลุ่มความร่วมมือทางวิชาการและเขตพื้นที่การศึกษา

5. การประเมินผลและรายงานผล

5.1 สรุป / รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการดำเนินงาน

5.3 คัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มอบรางวัล และจัดเวทีเผยแพร่การดำเนินงาน ตามบริบทของโรงเรียน

5.4 รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง⁴²

⁴² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562), 25-28.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และรมณีย์รมภา ญัฐธัญญอดิรุจ ได้เสนอแบบจำลองกระบวนการทัศน์ทางการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศการศึกษาในทศวรรษใหม่ ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational analysis - S) เป็นกระบวนการศึกษาสภาพต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นการกำหนดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีกระบวนการย่อย ๆ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจะศึกษาธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ การสังเกต เป็นการมองสิ่งรอบข้างด้วยความละเอียดถี่ถ้วน การทบทวนเป็นการตรวจสอบสิ่งรอบตัวด้วยความตั้งใจ การวัดพฤติกรรมการทำงาน ในการนิเทศครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน การวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของครู การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาส เป็นต้น

2. การกำหนดนโยบายและการวางแผน (Policy and plan - P) เป็นกระบวนการกำหนด วิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมตามลำดับ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ การกำหนดทางเลือก การจัดลำดับความสำคัญของงาน

3. การจัดดำเนินการนิเทศ (Operation-O) เป็นกระบวนการปฏิบัติงานตามโครงการและกิจกรรมที่วางไว้ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยประกอบด้วยกระบวนการย่อย ๆ คือ การแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ การมอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละกิจกรรม การแนะนำการปฏิบัติงาน การตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงานการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ตรงกับความต้องการของโครงการและกิจกรรม การจัดสรรทรัพยากรไปให้โครงการและกิจกรรมอย่างเหมาะสม การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ตามความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง การประสานการปฏิบัติงานให้ทีมงานดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างความพร้อมเพรียงกันให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด การกำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วงเวลาหรืออัตราเร่งในการทำงาน เป็นต้น

4. การจัดการความรู้ (Knowledge management- K) เป็นกระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลง ร่วมรับฟังความเห็นและผลของการปฏิบัติกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม และครูทุกคนในสถานศึกษา การหา

วิธีการนำเอาทฤษฎีหรือหลักการไปสู่การปฏิบัติ การจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาการนิเทศและการตัดสินใจ การจัดระบบสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

5. การประเมินผล (Evaluation-E) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการประเมินโครงการและกิจกรรมต่าง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย ๆ คือ การจัดการประเมินโครงการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด การจัดทำมีการวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อปรุ้งงานในโรงเรียน การยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลแก่ครูผู้มีผลงานดีเด่นหรือเป็นตัวอย่าง

6. การพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานต่อไป (Development- D) เป็นกระบวนการที่นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนา ปรับปรุงให้เหมาะสมสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ซึ่งมีกระบวนการย่อย ๆ คือ การใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการสื่อสารเพื่อการนิเทศ การเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานทางวิชาการ การนำระบบการประกันคุณภาพมาใช้ควบคู่กับการนิเทศการศึกษาการพัฒนางานให้เป็นการปฏิบัติที่ดี (Good practice) หรือ การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) การนำผลการประเมินมาพิจารณาวางแผนดำเนินการต่อไป⁴³

จากกระบวนการนิเทศการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง การทำงานที่มีขั้นตอน การดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอน ให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การอำนวยการ (Directing)

⁴³ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และรมณีย์รามา ญัฐธัญญศิริจ “การวิจัยและพัฒนาแบบจำลองกระบวนการทัศน์ทางการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่คัดสรร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศการศึกษาในทศวรรษใหม่”, วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีที่ 10, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 17-18.

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศ เปรียบเสมือนสื่อหรือพาหะสำคัญที่จะทำให้ผู้รับการนิเทศได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายกิจกรรมประกอบกันเพื่อใช้ในการนิเทศนั้น ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมและหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้เลือกกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้สำหรับการนิเทศอย่างเหมาะสม

แฮร์ริส (Harris) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศไว้ 23 กิจกรรม ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) การบรรยายเป็นกิจกรรมที่มีความเก่าแก่ที่สุด มีรูปแบบง่ายที่สุด เพียงกิจกรรมฟัง-พูดเท่านั้น โดยที่กิจกรรมนี้ไม่ต้องการปฏิสัมพันธ์ ดังนั้น ผลกระทบต่อประสบการณ์จึงต่ำ เหมาะสำหรับการถ่ายโอนความรู้ สามารถใช้กับกลุ่มทุกขนาดของกลุ่ม การบรรยายนี้ถ้าใช้วิธีการเสนอเรื่องให้น่าสนใจและใช้สื่อทัศนอุปกรณ์มากเท่าใด ก็จะมีผลต่อประสบการณ์มากขึ้นเท่านั้น

2. โสตทัศนอุปกรณ์ (Visualized lecturing) การบรรยายโดยใช้โสตทัศนอุปกรณ์นี้ เป็นการนำเสนอเรื่องโดยใช้อุปกรณ์ทางด้านโสตทัศนอุปกรณ์สนับสนุน เช่น ภาพสไลด์ แผ่นโปร่งใส ภาพวาด แผนภูมิ หรือ อื่น ๆ กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นภาพ เช่นเดียวกับผู้บรรยาย และมีความตั้งใจฟังมากขึ้น

3. การนำเสนอเป็นคณะ (Panel presenting) เป็นการนำเสนอความรู้โดยคณะบุคคล มีผลกระทบต่อประสบการณ์สูงกว่าการบรรยายทั่วไป โดยการอภิปรายร่วมกัน ซึ่งมีหลายวิธี ดังนี้

3.1 การนำเสนออย่างไม่เป็นรูปแบบ (Informal panel) เป็นการนำเสนออย่างไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยผู้พูด 2 ถึง 3 คน ซึ่งอภิปรายร่วมกันตามหัวข้อที่กำหนดให้ อาจเป็นการเสนออย่างเป็นทางการโดยการนำเสนอข้อเขียนของคนใดคนหนึ่งก่อนและคนอื่น ๆ ในคณะก็ร่วมกันอภิปรายด้วย

3.2 การประชุมวิชาการ (Symposium) เป็นการประชุมอภิปรายเป็นคณะ โดยการเสนอของผู้ร่วมอภิปรายตามหัวข้อย่อยที่ได้รับมอบหมายไป ภายใต้หัวข้อเรื่อง (theme) หรือ ปัญหา (question) เดียวกัน อย่างเป็นทางการ หลังจากนั้นก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ร่วมซักถาม

4. การดูภาพยนตร์ หรือโสตทัศน์ (Viewing film or television) ประโยชน์ของสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ โดยผ่านทางสื่อภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์ มีความสำคัญมากขึ้นในการศึกษาอบรมและ

งานประเมินผล ถ้าปรับสื่อให้เหมาะสม และใช้กับกลุ่มเล็ก หรือรายบุคคลก็มีผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพในระดับสูง โดยเฉพาะการใช้ชีวิตที่สัมพันธ์กับกิจกรรมสังเกต และการวิเคราะห์เป็นรายบุคคล

5. การฟังจากเทป วิทยุ และเครื่องบันทึกเสียง (Listening to Tape, Radio, or Recording) กิจกรรมนี้ใช้เสียง และการบันทึก เพื่อเสนอแนวคิดไปยังผู้ฟังคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ กิจกรรมนี้จะใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจหรือฝึกทักษะทางด้านต่าง ๆ

6. การนิทรรศการวัสดุ และวัสดุ (Exhibiting materials and equipment) กิจกรรม นี้จัดขึ้นเพื่อให้ครูคุ้นเคยและรู้จักวัสดุ

7. การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in class) เป็นการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน อย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้สอน และนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง

8. การสาธิต (Demonstration) เป็นกิจกรรมที่นำเสนอเรื่องราวที่มีการเตรียมไว้ ล่วงหน้า ให้เห็นถึงลำดับขั้นตอน เป็นการกระทำให้ผู้รับการนิเทศดูเป็นตัวอย่าง สามารถสาธิตได้ทั้ง การสอน และการใช้วัสดุอุปกรณ์

9. การสัมภาษณ์ตามที่กำหนดหัวข้อไว้ (Structure interviewing) เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์กันต่อตัว เพื่อรับทราบและให้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นกิจกรรมในการคัดเลือกบุคลากร

10. การสัมภาษณ์เจาะลึก (Focused interview) เป็นกึ่งสัมภาษณ์ตามที่กำหนดมี ลักษณะ (1) ผู้สัมภาษณ์มีส่วนและเกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น (2) ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้วิเคราะห์สิ่ง สำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น (3) แนวทางการสัมภาษณ์จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุง และ (4) การสัมภาษณ์จะเจาะลึกในเรื่องที่เป็นประสบการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์เท่านั้น จะใช้แบบสัมภาษณ์ใน การทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์เพราะจะรู้เรื่องราวที่ถูกต้องเนื้อหาที่สัมภาษณ์จะ เป็นประสบการณ์ตรงของผู้ถูกสัมภาษณ์

11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Nondirective interview) เป็นสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน เข้าใจ จากการอภิปรายของครูผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ โดยมีครูเป็น ศูนย์กลาง การสัมภาษณ์ทางอ้อมค่อนข้างจะยืดหยุ่นและมีเหตุผลทางตรรกวิทยาน้อยกว่าการ สัมภาษณ์แบบอื่น

12. การอภิปราย (Discussion) เหมาะกับกลุ่มผู้รับการนิเทศขนาดเล็ก และใช้เวลาไม่ นานสามารถแบ่งปันประสบการณ์ความรู้ได้ในระดับปานกลาง

13. การอ่าน (Reading) เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศให้ศึกษาหาความรู้จาก หนังสือหรือตำราต่าง ๆ

14. การวิเคราะห์และการคาดคะเน (Analyzing and calculating) การวิเคราะห์การคาดคะเน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญกับผู้นิเทศ ความต้องการในการประเมินโครงการและความตื่นตัวในการประเมินคุณภาพการศึกษาได้เกิดขึ้น เพราะต้องการตรวจสอบให้มีผลการประเมินตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

15. การระดมสมอง (Brainstorm) เหมาะกับกลุ่มผู้นิเทศขนาดเล็กโดยผู้นิเทศทุกคนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเดียวกันและหาทางออกที่เหมาะสมกับปัญหา ซึ่งมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. มีความคิดหลากหลาย
2. ไม่มีการวิจารณ์ หรือประเมินความคิดของสมาชิกในกลุ่ม
3. มีความอิสระในการคิด ถึงแม้ว่าจะรุนแรงและก้าวร้าว
4. แสวงหาแนวทางในการรวบรวมความคิดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความคิดสร้างสรรค์

16. การใช้วีดิโอเทปและถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) เป็นการบันทึกเหตุการณ์เพื่อนำมาศึกษาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

17. การใช้เครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and testing) การใช้เครื่องมือและแบบทดสอบ นำไปใช้เพื่อสังเกตชั้นเรียน การประเมิน การประเมินความรู้ และเจตคติของครู

18. การอภิปรายกลุ่มย่อย (Buzz session) ใช้กับกลุ่มนิเทศขนาดเล็กโดยให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นในปัญหาเดียวกัน

19. การทัศนศึกษา (Field trip) เป็นการออกไปศึกษานอกสถานศึกษาเพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรงตามสภาพความเป็นจริง

20. การเยี่ยมชั้นเรียน (Interview) เป็นการไปศึกษาและสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยไปพร้อมกันหลายคนหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อย่างมีจุดหมายที่ชัดเจน

21. การสวมบทบาท (Role playing) เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงบทบาทอารมณ์ความรู้สึกตามที่ผู้นิเทศสร้างสถานการณ์ขึ้นแล้วให้แก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล

22. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศทุกคนต้องกระทำการเขียนที่สมควรเขียนให้เข้าใจง่ายสั้น ๆ กะทัดรัดได้ใจความสื่อความหมายได้ชัดเจน

23. การฝึกปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับรายบุคคล หรือกลุ่มเล็ก เน้นการลงมือกระทำฝึกฝนให้เกิดทักษะเช่นทักษะในห้องปฏิบัติการ⁴⁴

จากข้างต้นสามารถสรุปกิจกรรมการนิเทศการศึกษาดังนี้ 1) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน 2) จัดเอกสารหรือตำราทางวิชาการให้แก่ผู้รับการนิเทศ 3) การให้คำปรึกษา หรือเป็นกิจกรรมการนิเทศภายในอีกอย่างหนึ่งที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ปัญหาในการบริหารหรืออาจแบ่งเป็นปัญหส่วนตัวและปัญหาด้านการเรียนการสอน 4) สาธิตการสอน 5) การอภิปราย 6) การทัศนศึกษา 7) การเยี่ยมชั้นเรียน และ 8) การฝึกปฏิบัติ

บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา

บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการให้คำปรึกษา คำแนะนำ หรือสนับสนุนแก่ครูในการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา และคุณลักษณะของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ บุคลากรทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยนั้น ประกอบด้วย บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ได้แก่

1. ผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดให้มีการนิเทศเกิดขึ้นผู้บริหารหน่วยงาน หรือผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารงานวิชาการ หัวหน้าหมวด/หัวหน้าฝ่าย ศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ
2. ผู้รับการนิเทศ หมายถึง บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศในฐานะผู้รับใช้ประโยชน์จากการจัดการนิเทศที่หน่วยงาน หรือสถานศึกษาได้จัดขึ้น ผลที่ได้รับส่วนให้จะเป็นในลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น
3. ผู้สนับสนุนการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารที่ไม่ได้ทำหน้าที่นิเทศโดยตรง ถ้าหากผู้บริหารหน่วยงานหรือสถานศึกษาคนไหนไม่ทำบทบาทในฐานะผู้นิเทศ ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารคนนั้นจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างได้ผล การนิเทศจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในระยะยาวเลยหากขาดการสนับสนุน ดูแลเอาใจใส่และให้การสนับสนุนจากผู้บริหารโดยตรง

⁴⁴ Ben M. Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1985), 71-87.

สอดคล้องกับกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้กล่าวว่าบุคลากรทางการศึกษานิเทศการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการ นิเทศการศึกษา แบ่งเป็น 3 ฝ่าย คือ

1. ผู้นิเทศ หมายถึง บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ครูหัวหน้าสายชั้น ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูวิชาการ ตลอดจนถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

2. ผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครูภายในโรงเรียนที่ได้รับประโยชน์จากการนิเทศทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะทำให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ผู้สนับสนุนการนิเทศ หมายถึง ผู้ที่จะช่วยให้การดำเนินงานการนิเทศการศึกษา บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปจากโรงเรียนศึกษานิเทศก์ และอาจรวมถึง บุคลากรทั้งภายในและภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา⁴⁵

หน่วยศึกษานิเทศก์ สังกัดคณะกรรมการอาชีวการศึกษา ได้กล่าวว่า บุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศ การศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์แต่เพียงคนเดียว แต่เป็นบุคคลใดก็ได้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน กระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่สถานศึกษาเชิญมาเป็น วิทยากรให้ความรู้ ช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมถึงการปฏิบัติงานในสถานศึกษา⁴⁶

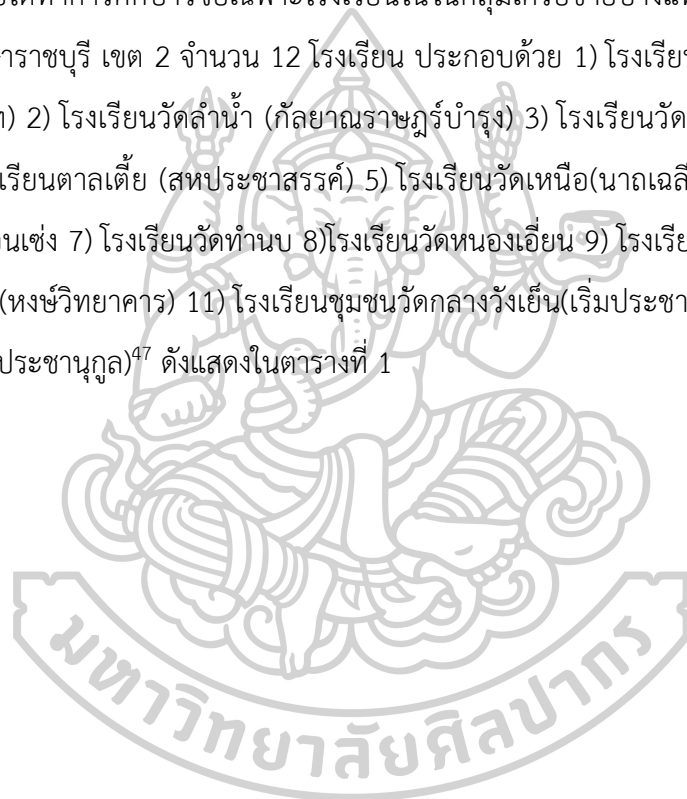
⁴⁵ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, เอกสารอ้างอิงลำดับที่ 3 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.,2555), 7.

⁴⁶ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, เอกสารแนวการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556), 18-19.

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 รับผิดชอบในการประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยพื้นที่ 4 อำเภอ โดยแบ่งกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 14 เครือข่าย ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก แบ่งออกเป็น 3 เครือข่าย อำเภอบางแพ แบ่งออกเป็น 2 เครือข่าย อำเภอโพธาราม แบ่งออกเป็น 5 เครือข่าย และอำเภอบ้านโป่ง แบ่งออกเป็น 4 เครือข่าย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเฉพาะโรงเรียนในในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 12 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนอนุบาลบางแพ (ชุมชนวัดบางแพใต้ฯ) 2) โรงเรียนวัดลำน้ำ (กัลยาณราชบุรุษบำรุง) 3) โรงเรียนวัดดอนไใหญ่(ทรัพย์ประชาสรรค์) 4) โรงเรียนตาลเตี้ย (สหประชาสรรค์) 5) โรงเรียนวัดเหนือ(นาถเฉลิมวประชานุเคราะห์) 6) โรงเรียนวัดดอนซ่ง 7) โรงเรียนวัดท่าบ 8)โรงเรียนวัดหนองเอี่ยน 9) โรงเรียนวัดหลวง 10) โรงเรียนวัดหนองม่วง (หงษ์วิทยาคาร) 11) โรงเรียนชุมชนวัดกลางวังเย็น(เริ่มประชานุกุล) และ12) โรงเรียนท่าราบ(วันชัยประชานุกุล)⁴⁷ ดังแสดงในตารางที่ 1

⁴⁷ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพป.ราชบุรี เขต 2**, เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2563, เข้าถึงได้จาก http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=7002.

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนนักเรียนและจำนวนครู โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2

ที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวนบุคลากร		
			ผู้บริหาร/ รักษาการ	ครู ไม่รวมรักษาการ	รวม
1	โรงเรียนอนุบาลบางแพ (ชุมชนวัดบางแพใต้ฯ)	356	1	22	23
2	โรงเรียนวัดลำน้ำ (กัลยาณราชภูริบำรุง)	71	1	5	6
3	โรงเรียนวัดดอนใหญ่ (ทรัพย์ประชาสรรค์)	61	1	6	7
4	โรงเรียนวัดตาลเดี่ยว (สหประชาสรรค์)	43	1	2	3
5	โรงเรียนวัดเหนือ (นาถเฉลิมประชานุเคราะห์)	97	1	3	4
6	โรงเรียนวัดดอนเชิง	56	1	4	5
7	โรงเรียนวัดทำนบ	62	1	7	8
8	โรงเรียนวัดหนองเอี่ยน	65	1	6	7
9	โรงเรียนวัดหลวง	91	1	7	8
10	โรงเรียนวัดหนองม่วง (หงษ์วิทยาคาร)	49	1	3	4
11	โรงเรียนชุมชนวัดกลางวังเย็น (เริ่มประชานุกุล)	84	1	7	8
12	โรงเรียนท่าราบ	62	1	5	6
รวม		1,097	12	77	89

ที่มา : ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาราชบุรี
เขต 2 กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน, โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางแพที่ 2 สังกัด สพป.ราชบุรี เขต 2, เข้าถึงเมื่อ 1
พฤศจิกายน 2563, เข้าถึงได้จาก http://data.bopp-obec.info/emis/sc?Area_CODE=7002.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

สังเสริม โคนขุนทด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 2) การประเมินและรายงานผล 3) การปฏิบัติการนิเทศ 4) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 5) การวางแผนการนิเทศ 2. การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ประกอบด้วย 1) แนวทางการพัฒนาการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ดังนี้ ควรมีการประชุม ชี้แจง กำหนดนโยบาย มีมาตรการที่ชัดเจน ลดภาระงานอื่น ๆ และแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจ 2) แนวทางการพัฒนาการวางแผนการนิเทศ ดังนี้ สสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการนิเทศของบุคลากร เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม 3) แนวทางการพัฒนาการสร้างสื่อ และเครื่องมือ ดังนี้ มีการจัดอบรม กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเห็นความสำคัญของเครื่องมือ และนำมาใช้อย่างเหมาะสม 4) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการนิเทศ ดังนี้ ควรมีมาตรการที่ชัดเจน ผู้นิเทศควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จัดให้มีการอบรมให้ผู้นิเทศมีความรู้ และนำเทคนิคไปใช้ในการนิเทศ 5) แนวทางการพัฒนาการประเมินและรายงานผล ดังนี้ นำข้อมูลที่ได้มาจัดเก็บเป็นระบบ วิเคราะห์และสรุปผล⁴⁸

ชุตินา แยมจำเมือง กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1.) กระบวนการนิเทศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมีขณุมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบการทำงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินสภาพปัญหา ตามลำดับ 2.) การปฏิบัติงานของ

⁴⁸ สังเสริม โคนขุนทด. “การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3” (ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550). ง.

ครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมีขมิ้มเลข คณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถ ปฏิบัติได้เกิดผลจริง และด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันทุกคู่⁴⁹

พรรณภา มหาวิชา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินสภาพการทำงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการจัดสรรทรัพยากร 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ 1. ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม 2. ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน 3. ควรมีการนำทฤษฎี ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 4. ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเลือกวิธีการปฏิบัติงานที่คล่องกับทรัพยากรที่มีอยู่จากการสำรวจความต้องการจากสมาชิกเพื่อวางแผนการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม 5. ควรให้ความรู้แนวทางการนิเทศอย่างหลากหลายเหมาะสมกับบริบทวิชา⁵⁰

⁴⁹ ชูติมา แยมจำเมือง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

⁵⁰ พรรณภา มหาวิชา, “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), ง.

ภัณทิรา สุปการ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยีและ 5) การประเมินผล 2. รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดยองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อองค์ประกอบด้านการประเมินผล การใช้เทคโนโลยีและการนิเทศ 3. จัดอันดับความสำคัญแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การบริหารจัดการ 2) การประเมินผล 3) การมีส่วนร่วม 4) การนิเทศ และ 5) การใช้เทคโนโลยี 4. ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ สำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบมีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย⁵¹

สิริขวัญ สุพรรณคง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะไม่แตกต่างกัน⁵²

⁵¹ ภัณทิรา สุปการ, “รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21” (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), ง.

⁵² สิริขวัญ สุพรรณคง, “การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), ง.

ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในอันดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก และ อันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามขอบเขตการนิเทศภายในของ Harris ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการประเมินสภาพการทำงาน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรศึกษาสภาพบริบทโดยทั่วไปของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ และกำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรร่วมประชุมวางแผนกำหนดความสำคัญก่อน-หลังการนิเทศ
- 3) ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรร่วมกันวางแผนระบบการทำงาน กำหนดระยะเวลาในการนิเทศในแต่ละครั้ง และควรปรับปรุงแผนในการทำงาน
- 4) ด้านการจัดสรรทรัพยากรโรงเรียน ควรจัดหาสื่อให้เพียงพอ และเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน
- 5) ด้านการประสานงาน โรงเรียนควรกำหนดให้มีการประชุมหารือฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน ประสานคณะครูทุกคนให้ทราบถึงกำหนดการ ระยะเวลา สถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ทุกคนเข้าใจในงานนิเทศภายใน แต่งตั้งคำสั่งผู้นิเทศ และแจ้งให้ผู้รับการนิเทศทราบกำหนดการนิเทศ ระยะเวลาในการนิเทศ และรายละเอียดต่าง ๆ ในการนิเทศ หัวข้อในการนิเทศ และ
- 6) ด้านการอำนวยความสะดวกโรงเรียนควรนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข และหาวิธีการแก้ไขต่อไป⁵³

อนงค์ จันทร์หอม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการทำงาน การประเมินสภาพงาน 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี คือ 1) ควรมีการประเมินผลงานจากผู้ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกระบวนการเรียน

⁵³ ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย. “แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3” (ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559), ง.

การสอนรวมทั้งทำการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) สสำรวจความต้องการของครูในการเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ 3) ควรจัดระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 4) ควรประชุมคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียน และควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม 5) ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 6) ควรมีการปรึกษาหารือในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติตามทางเลือก แนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน⁵⁴

จุฬารักษ์ โคตรจักร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษา ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ และด้านการประเมินผลและรายงานผล 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 คือ 1) ควรมีการประชุมผู้บริหาร และครูทุกคน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูเพื่อวางแผนการดำเนินงานโดยแต่งตั้ง ครุนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน 2) แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านนิเทศและมีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกัน 3) สร้างสื่อสำหรับกรนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 4) ปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน และใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครุมีมุมมองที่หลากหลายและให้ครุมีส่วนร่วมในการ

⁵⁴ อนงค์ จันทรหอม. “กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2562). ง.

นิเทศ 5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา⁵⁵

งานวิจัยต่างประเทศ

ปาจัก (Pajak) ได้ทำการวิจัยโดยการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านความรู้เจตคติและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศศึกษามีทั้งหมด 12 ด้าน ประกอบด้วย การสื่อสาร การพัฒนาบุคลากร โครงการสอน การวางแผน และการเปลี่ยนแปลง การจูงใจ และจัดบุคลากร การสังเกต และการประชุมนิเทศ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์กับชุมชน การวิจัย และประเมินผลโครงการ⁵⁶

คัทซียูบะ (Kutsyuruba) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการนิเทศในโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอน พัฒนา และปรับปรุงวิธีการสอนการจัดการจัดการเรียนการสอนการนิเทศภายในจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาครู โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนครูผู้สอน ต้องได้รับการนิเทศภายใน การให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูผู้สอนได้รับการนิเทศภายในอย่างถูกต้องซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนดีขึ้น⁵⁷

เบอร์เฮน (Berhane) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินแนวปฏิบัติและความท้าทายของการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถม 24 แห่งที่มีผู้อำนวยการโรงเรียน 24 คน และครู 157 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูในการนิเทศ การติดต่อประสานงาน การ

⁵⁵ จุฬารักษ์ โคตรจักร. "กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563). ง.

⁵⁶ Pajak, "Identification of Supervisory Proficiency Project" (University of Georgia, 1999).

⁵⁷ B. Kutsyuruba, "Instructional Supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian Beginning High-School Teachers" (2003), 2.

ร่วมมือระหว่างกลุ่มยังไม่เพียงพอ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีข้อจำกัดในการนิเทศหลายประการ อาทิ ภาระงานที่มากเกินไป นอกจากนี้งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการพัฒนาครู⁵⁸

ริซโซ (Rizzo) ได้ศึกษามุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศการศึกษา และการติดตามผลในปัจจุบันผลการศึกษาพบว่าแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ การเข้าใจพื้นที่ที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดไว้ใจได้ใช้ความหลากหลายของวิธีการนิเทศความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ออกมาซึ่งบอกความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมบ่อยมากกว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และการดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการนิเทศ⁵⁹

เบอร์เกอร์ (Bergeron) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศพบว่า การยอมรับจากครูวิชาการ โรงเรียน และการยอมรับของครูในยุคใหม่เห็นว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่นิเทศเป็นผู้ที่มีความสำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรม และการมีเหตุผลเท่าที่ผ่านมาครูผู้ทำการนิเทศได้ถูกใช้เป็นประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันได้ออกแบบเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการมองข้ามบทบาทของครูซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยของการเรียนรู้การนิเทศเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้เป็นครูมีอาชีพและยังมีผลต่อการเรียนรู้อีกด้วย⁶⁰

เนลสัน และคณะ (Nelson and others) ได้ศึกษามุมมองของผู้ให้คำปรึกษาจากหญิง 8 คน ชาย 4 คน จากการคัดเลือกของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการให้คำปรึกษาความเชื่อในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการนิเทศได้อภิปรายกระบวนการนิเทศของแต่ละบุคคลต่างยอมรับข้อบกพร่องความล้มเหลว วิวัฒนาการ รวมทั้งการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น กลุ่มผู้ให้คำปรึกษามีความเชื่อว่า

⁵⁸ Berhane Assefa Ekyaw "The Practices and challenges of instructional supervision in Asossa zone primary schools" (Jimma University, 2014), 5.

⁵⁹ John F. Rizzo, "Teachers 'and Supervisors' Perceptions of Current and Ideal Supervision and Evaluation Practice," [http:// www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901](http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901).

⁶⁰ Kathleen Bergeron, "Supervisors Perceptions of the Process of Supervision with Counselors Who Utilize Play Therapy" (2004), Abstract.

การสร้างเครือข่ายการนิเทศที่เข้มแข็ง การอภิปรายเพื่อประเมินผลทันที เป็นการสร้างรูปแบบการนิเทศที่เปิดกว้างทางความคิดเห็นและอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลา ความน่าเชื่อถือของกระบวนการนิเทศซึ่งขึ้นอยู่กับการนิเทศรูปแบบการนิเทศทางความคิดเห็นที่แตกต่างการนำกลยุทธ์ทั้งหมดมาพัฒนากระบวนการนิเทศทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการค้นพบข้อโต้แย้งของกลุ่มผู้ร่วมงาน ความเป็นตัวของตัวเอง กระบวนการนิเทศที่แตกต่าง การเข้มงวดต่อผู้เข้ารับการนิเทศซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศแบบคู่ขนานทำให้ได้ผลการนิเทศสะท้อนกลับจากผู้รับการนิเทศได้อย่างถูกต้อง⁶¹

สรุป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้นำมาเสนอพบว่ากระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อีกทั้งเป็นการฝึกฝนครูโดยมีการวางแผน และการทำงานเป็นระบบ ส่งผลให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งกระบวนการนิเทศนั้น เป็นกระบวนการที่มีแบบแผน ลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกัน 6 ขั้นตอน ตามแนวคิดของแฮริส ดังนี้ 1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5. การประสานงาน (Coordinating) และ 6. การอำนวยการ (Directing)

⁶¹Nelson, Mary Lee and others, “Working with Conflict in Clinical Supervision: Wise Supervisors’ Perspective,” *Journal of Counseling Psychology*. 55, 2 (April, 2008), 172-184.

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 23 คน ไม่รวมผู้วิจัย เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงาน บทความต่าง ๆ ตลอดจนวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงร่างการวิจัย ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษารับข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเสนอโครงร่างการค้นคว้าอิสระต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขออนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอิสระจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยประยุกต์เครื่องมือจากงานวิจัยที่เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ นำมาขอคำปรึกษา คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ในการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในกลุ่ม

เครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

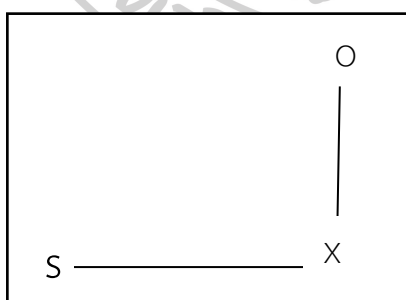
เป็นขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องตามหลักวิชาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ที่มีแบบแผนการวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (The one – short, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (Diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ S หมายถึง ประชากรที่ใช้ศึกษา

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการรักษากรในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 23 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงประชากรผู้ให้ข้อมูล

ที่	โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล		
		ผู้บริหาร/ รักษาการ	หัวหน้างาน วิชาการ	รวม
1	โรงเรียนอนุบาลบางแพ(ชุมชนวัดบางแพใต้ฯ)	1	1	2
2	โรงเรียนวัดลำน้ำ(กัลยาณราษฎร์บำรุง)	1	1	2
3	โรงเรียนวัดดอนใหญ่(ทรัพย์ประชาสรรค์)	1	-	1
4	โรงเรียนวัดตาลเตี้ย(สหประชาสรรค์)	1	1	2
5	โรงเรียนวัดเหนือ(นาถเฉลิมประชานุเคราะห์)	1	1	2
6	โรงเรียนวัดดอนช้าง	1	1	2
7	โรงเรียนวัดท่าบ	1	1	2
8	โรงเรียนวัดหนองเอียน	1	1	2
9	โรงเรียนวัดหลวง	1	1	2
10	โรงเรียนวัดหนองม่วง(หงษ์วิทยาคาร)	1	1	2
11	โรงเรียนชุมชนวัดกลางวังเย็น(เริ่มประชานุกุล)	1	1	2
12	โรงเรียนท่าราบ	1	1	2
รวม		12	11	23

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1.1 เพศ หมายถึง เพศหญิง หรือ เพศชาย

1.2 อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) 30-40 ปี 3) 41-50 ปี และ 4) 51 ปีขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) ปริญญาโท 4) สูงกว่าปริญญาโท

1.4 ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน 3) หัวหน้างานวิชาการ

1.5 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ไม่เกิน 5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี และ 4) 16 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) มีกระบวนการ ดังนี้

1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) หมายถึง กระบวนการศึกษาสภาพต่าง ๆ ที่เป็นอยู่เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบนำไปสู่การจำแนกแยกแยะ การทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ โดยการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจาร์ณญาณ

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศแต่ละเรื่อง โดยเสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้ การจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก

3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) หมายถึง การจัดระบบของปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดนิเทศ การคิดล่วงหน้าถึงการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี สู่อการปฏิบัติ การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรให้พร้อมในการปฏิบัติงาน และการกำหนดโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) หมายถึง การกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ การจัดแบ่งทรัพยากรให้บุคลากร หรือโครงการ การแบ่งปันทรัพยากรตามความต้องการที่กำหนดไว้ การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะและการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง กระบวนการประสานการทำงานให้เกิดความร่วมมือ และการดำเนินงานภายใน สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน การชี้แจงงานให้บุคลากรจะต้องปฏิบัติ

6. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง กระบวนการทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนให้มากที่สุด โดยการแต่งตั้งบุคลากรหรือคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน และกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจอย่างหลากหลายเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ (forced choice) ให้ข้อมูลเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) โดยผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามของนางสาวชุติมา แยมจำเมือง⁶²

แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะคำถามเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)⁶³ โดยกำหนดค่าเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับ มากที่สุด ให้มีน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

⁶² ชุติมา แยมจำเมือง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 138-142.

⁶³ Rensis Likert, *The Human Organization* (New York: Mc-Hill, 1967), 114.

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย บางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ มาก ให้มี น้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย บางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ ปานกลาง ให้มี น้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย บางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ น้อย ให้มี น้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย บางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด ให้มี น้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อหาแนวทางการพัฒนา กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นโดย นางสาวชุตินา แยมจำเมือง จากงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .977⁶⁴

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

⁶⁴ ชุตินา แยมจำเมือง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน เอกชน ในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554) 138-142.

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้

2. จัดเตรียมแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากประชากร ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการ และหัวหน้างานวิชาการ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง พร้อมนัดหมายวันเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 23 คน ไม่รวมผู้วิจัย ซึ่งหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ความถี่ (frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน ใช้มัชฌิมเลขคณิต (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบน (σ) ไปเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁶⁵ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

⁶⁵ John W. Best, *Research in Education* (New York: Prentice, 1970), 87.

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

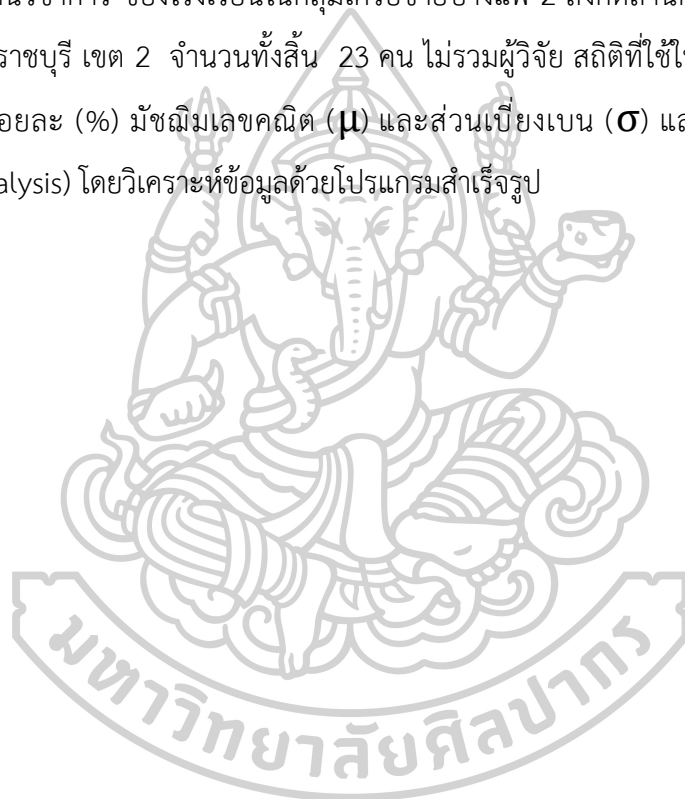
3. การหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย บางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยการใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งได้ประเด็นจากคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการรักษากร ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และข้าราชการครู รวมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมด 2-3 คน จาก การเลือกตัวแทนจำนวน 12 โรงเรียน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

1) ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการ ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ใน ปัจจุบัน สำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

2) หัวหน้างานวิชาการ ได้แก่ ครูที่เป็นข้าราชการ มีหน้าที่รับผิดชอบงาน วิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 23 คน ไม่รวมผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ (f) ร้อยละ (%) มัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 23 คน ไม่รวมผู้วิจัย จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และสนทนากลุ่ม (focus group discussion) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 23 คน ไม่รวมผู้วิจัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยหาความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N=23)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	39.13
หญิง	14	60.87
รวม	23	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	5	21.74
30-40 ปี	5	21.74
41-50 ปี	8	34.78
51 ปีขึ้นไป	5	21.74
รวม	23	100
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	12	52.17
ปริญญาโท	10	43.48
สูงกว่าปริญญาโท	1	4.35
รวม	23	100
4. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	8	34.78
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน	4	17.39
หัวหน้างานวิชาการ	11	47.83
รวม	23	100
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	7	30.43
6-10 ปี	4	17.39
11-15 ปี	3	13.04
16 ปีขึ้นไป	9	39.13
รวม	23	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 60.87 เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 มีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 34.78 รองลงมามีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 52.17 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 และระดับสูงกว่าปริญญาโท น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 มีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันเป็นหัวหน้าวิชาการ มากที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 รองลงมาเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 34.78 และรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน น้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมามีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ในการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำมาเปรียบเทียบตามแนวคิดของเบสท์ (Best) จะเห็นว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก ดังปรากฏ รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มโดยภาพรวม

(N=23)

กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1. การประเมินสภาพงาน	3.97	0.62	มาก
2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน	4.01	0.60	มาก
3. การออกแบบวิธีการทำงาน	3.99	0.53	มาก
4. การจัดสรรทรัพยากร	3.98	0.47	มาก
5. การประสานงาน	4.23	0.62	มาก
6. การอำนวยการ	4.14	0.69	มาก
รวม	4.05	0.51	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.05$, $\sigma= 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงมัชฌิมเลข คณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประสานงาน ($\mu=4.23$, $\sigma= 0.62$) ด้านการอำนวยการ ($\mu=4.14$, $\sigma= 0.69$) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ($\mu=4.01$, $\sigma= 0.60$) ด้านการออกแบบ วิธีการทำงาน ($\mu=3.99$, $\sigma= 0.53$) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ($\mu=3.98$, $\sigma= 0.47$) และด้านการ ประเมินสภาพงาน ($\mu=3.97$, $\sigma= 0.62$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณา

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรต่าง ๆ ของกระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ทั้ง 6 มีรายละเอียดสามารถนำเสนอ ได้ดังตารางที่ 5 - 10

ตารางที่ 5 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการประเมินสภาพงาน

(N=23)

การประเมินสภาพงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1. มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ	3.96	0.77	มาก
2. มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การ จำแนกแยกแยะได้	3.96	0.64	มาก
3. มีการทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ	4.00	0.60	มาก
4. มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมี วิจัยญาณ	3.91	0.80	มาก
รวม	3.97	0.62	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการประเมินสภาพงาน โดยภาพรวมมี การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.97$, $\sigma= 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการทบทวนโดยการทำซ้ำหรือ ตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ มีมัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\mu=4.00$, $\sigma= 0.60$) รองลงมาคือ มีการสังเกตถึงสิ่ง ต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้ ($\mu=3.96$, $\sigma= 0.64$) มีการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ ($\mu=3.96$, $\sigma= 0.77$) และ มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจัยญาณ มีมัชฌิมเลข คณิตน้อยที่สุด ($\mu=3.91$, $\sigma= 0.80$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามพบว่าการ กระจายข้อมูลเป็นไปตามทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน

(N=23)

การจัดลำดับความสำคัญของงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	ระดับ
1. มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ	4.17	0.78	มาก
2. มีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ	4.22	0.74	มาก
3. เสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติ เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้	3.91	0.69	มาก
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก	3.74	0.62	มาก
รวม	4.01	0.60	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.01$, $\sigma=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ มีมัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\mu=4.22$, $\sigma=0.74$) รองลงมาคือ มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ ($\mu=4.17$, $\sigma=0.78$) มีการเสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติ เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้ ($\mu=3.91$, $\sigma=0.69$) และ มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก มีมัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu=3.74$, $\sigma=0.62$)

ตารางที่ 7 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน

(N=23)

การออกแบบวิธีการทำงาน	รวม		
	μ	σ	ระดับ
1. มีการจัดระบบของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดนิเทศ	4.00	0.67	มาก
2. มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา	3.91	0.73	มาก
3. มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้	4.00	0.60	มาก
4. มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้	4.04	0.77	มาก
รวม	3.99	0.53	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.99$, $\sigma= 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้ มีมัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\mu=4.04$, $\sigma= 0.77$) รองลงมาคือ มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้ ($\mu=4.00$, $\sigma= 0.60$) และมีการจัดระบบของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดนิเทศ ($\mu=4.00$, $\sigma= 0.67$) มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา มีมัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu=3.91$, $\sigma= 0.73$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามพบว่าการกระจายข้อมูลเป็นไปตามทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดสรรทรัพยากร

(N=23)

การจัดสรรทรัพยากร	รวม		
	μ	σ	ระดับ
1. มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากร หรือโครงการตามความ ต้องการที่กำหนดไว้	3.83	0.65	มาก
2. มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ ทัวถึงตามที่กำหนด	4.09	0.52	มาก
3. มีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความ ต้องการที่กำหนดไว้	4.04	0.71	มาก
4. มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการ ปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ	3.96	0.56	มาก
5. มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.00	0.67	มาก
รวม	3.98	0.47	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยภาพรวมมีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.98$, $\sigma= 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆระหว่าง บุคลากร หรือโครงการให้ทัวถึงตามที่กำหนด มีมัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\mu=4.09$, $\sigma= 0.52$) รองลงมาคือ มีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความ ต้องการที่กำหนดไว้ ($\mu=4.04$, $\sigma= 0.71$) มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ($\mu=4.00$, $\sigma= 0.67$) มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ($\mu=3.96$, $\sigma= 0.56$) และ มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากร หรือโครงการตามความ ต้องการที่กำหนดไว้ มีมัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu=3.83$, $\sigma= 0.65$)

ตารางที่ 9 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการประสานงาน

(N=23)

การประสานงาน	รวม		
	μ	σ	ระดับ
1. มีการประสานงานการทำงานให้เกิดความร่วมมือ และการดำเนินงานภายใน	4.22	0.60	มาก
2. มีการสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน	4.35	0.65	มาก
3. มีการชี้แจงงานที่บุคลากรแต่ละบุคคลต้องปฏิบัติ	4.13	0.82	มาก
รวม	4.23	0.62	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมมีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.23$, $\sigma= 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการสร้างความสามัคคีในกลุ่ม ผู้ปฏิบัติงาน มีมัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\mu=4.35$, $\sigma= 0.65$) รองลงมาคือ มีการประสานงานการ ทำงานให้เกิดความร่วมมือ และการดำเนินงานภายใน ($\mu=4.22$, $\sigma= 0.60$) และ มีการชี้แจงงานที่แต่ละ คนต้องปฏิบัติ มีมัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu=4.13$, $\sigma= 0.82$)

ตารางที่ 10 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยการ

(N=23)

การอำนวยการ	รวม		
	μ	σ	ระดับ
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ	4.22	0.79	มาก
2. มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติงานในทิศทางที่ ต้องการ	4.13	0.76	มาก
3. มีการกำหนดทางเลือกได้หลายแนวทาง	4.09	0.67	มาก
รวม	4.14	0.69	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยการ โดยภาพรวมมีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.14$, $\sigma=0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ มีมัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\mu=4.22$, $\sigma=0.79$) รองลงมาคือ มีการกำหนดระเบียบหรือ แนวทางปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ ($\mu=4.13$, $\sigma=0.76$) และ มีการกำหนดทางเลือกได้หลาย แนวทาง มีมัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu=4.09$, $\sigma=0.67$)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2

จากการวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 รายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ 1) การประเมินสภาพ งาน 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน 3) การออกแบบวิธีการทำงาน 4) การจัดสรรทรัพยากร 5) การประสานงาน 6) ด้านการอำนวยการ นำมาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังตารางที่ 5 จนถึงตารางที่ 10 และใช้การวิเคราะห์ เนื้อหาจากข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พร้อมทั้งนำไปทำการสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

โดยเรียนเชิญผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งผลการวิเคราะห์แต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการประเมินสภาพงาน

ผู้บริหารควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงาน โดยดูจากหน้าที่ ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผู้บริหารควรใส่ใจถึงกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน รวมไปถึงการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของครูผู้สอนว่ามีเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียนหรือไม่ ทั้งนี้ผู้บริหารและครูควรมีการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานเพื่อนำผลการประเมินไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2. ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน

ผู้บริหารควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษาในการวางแผนและดำเนินงาน โดยสำรวจความต้องการของครู ทั้งนี้ผู้บริหารและครูควรมีเกณฑ์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เรียงแก้ปัญหาตามความเร่งด่วน และควรกำหนดทางเลือกอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของครูที่ต่างกัน

3. ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน

ผู้บริหารหมั่นทบทวน และศึกษาความรู้อย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เพื่อจะได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการทำงาน และผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล มุ่งส่งเสริมให้ครู และบุคลากรพัฒนาตนเองสม่ำเสมอเกี่ยวกับวิธี เทคนิคการจัดการเรียนการสอน สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร

ผู้บริหารและคณะครูควรวางแผนและประชุมร่วมกัน เพื่อสำรวจความต้องการของครู โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพและความจำเป็น นำข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละโครงการมาพิจารณาประกอบเพื่อใช้ในการคาดคะเนการใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครู โดยมีมติที่ประชุมเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาและควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที่หากมีการจัดสรรไปแล้วแต่ไม่เพียงพอหรือมากเกินไปจนความจำเป็น

5. ด้านการประสานงาน

ผู้บริหารควรมีการประสานงาน และชี้แจงงานกับทุกฝ่ายก่อนการดำเนินงานทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้การดำเนินงานราบรื่น อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรมือใหม่ที่ต้องปฏิบัติงาน สร้างความมั่นใจการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

6. ด้านการอำนวยความสะดวก

ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการนิเทศ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการ และหัวหน้างานวิชาการ ไม่รวมผู้วิจัยทั้งสิ้น 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) ได้จำแนกไว้ 6 ด้านคือ 1) การประเมินสภาพงาน 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน 3) การออกแบบวิธีการทำงาน 4) การจัดสรรทรัพยากร 5) การประสานงาน 6) ด้านการอำนวยการ และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยได้รับข้อมูลกลับคืน 23 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยการ ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินสภาพงาน ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1.1. กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการประเมินสภาพงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ มีมีข้มเลขคณิตมากที่สุด รองลงมาคือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้ และมีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจารณ์ญาณ มีมีข้มเลขคณิตน้อยที่สุด

1.2. กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ มีมีข้มเลขคณิตมากที่สุด รองลงมาคือ มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ มีการเสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติ เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้ และ มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก มีมีข้มเลขคณิตน้อยที่สุด

1.3. กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้ มีมีข้มเลขคณิตมากที่สุด รองลงมาคือ มีการจัดระบบของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดนิเทศ มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้ และมีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา มีมีข้มเลขคณิตน้อยที่สุด

1.4. กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด มีมีข้มเลขคณิตมากที่สุด รองลงมาคือ มีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการ

ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน การนิเทศการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของแนวคิด ทฤษฎีหรือหลักการที่จะมาใช้ในการนิเทศ เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการทำงาน และบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล โดยให้ครูเข้ารับการอบรมให้ความรู้ก่อนที่จะมีการดำเนินงาน สร้างค่านิยม และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารและคณะครูควรวางแผนและประชุมร่วมกันเพื่อสำรวจความต้องการของครู โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพและความจำเป็น ควรนำข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละโครงการมาพิจารณาประกอบเพื่อใช้ในการคาดคะเนการใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครู โดยมีมติที่ประชุมเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาและควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที่หากมีการจัดสรรไปแล้วแต่ไม่เพียงพอหรือมากเกินไป 5) ด้านการประสานงาน ผู้บริหารควรมีการประสานงาน และชี้แจงงานกับทุกฝ่ายก่อนการดำเนินงานทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ซับซ้อน ทำให้การดำเนินงานราบรื่น อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจให้กับครูใหม่ที่ต้องรับงานต่อจากครูคนอื่น และสร้างความมั่นใจในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 6) ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการนิเทศ

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพแท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่ากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้านโดยเรียงมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินสภาพงาน ตามลำดับ ผลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักและให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศการศึกษา มีการประสานงานในองค์กรเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและบุคลากร อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ อาทิ การให้คำปรึกษา การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวก สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ มีการวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสมอันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลการนิเทศการศึกษา ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรรณภามหาวิชา ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินสภาพการทำงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการจัดสรรทรัพยากร 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร คือ 1. ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม 2. ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน 3. ควรมีการนำทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 4. ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเลือกวิธีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่จากการสำรวจความต้องการจากสมาชิกเพื่อวางแผนการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม 5. ควรให้ความรู้ แนวทางวิธีการในการนิเทศอย่างหลากหลายเหมาะสมกับรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับ ชุดีมา แยมจำเมือง ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนใน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1.) กระบวนการนิเทศของโรงเรียนเอกชนใน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมีขั้วมิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบการทำงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินสภาพปัญหา สอดคล้องกับเบอร์เฮน (Berhane) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินแนวปฏิบัติและความท้าทายของการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูในการนิเทศ การติดต่อประสานงาน การร่วมมือระหว่างกลุ่มยังไม่เพียงพอ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีข้อจำกัดในการนิเทศหลายประการ อาทิ ภาระงานที่มากเกินไป นอกจากนี้งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการพัฒนาครู

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้านดังนี้

1.1 ด้านการประเมินสภาพงาน ผลการวิจัยกระบวนการนิเทศ พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการประเมินสภาพงานอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าสถิติต่ำที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะบางโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย นำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานแต่อาจจะไม่ครอบคลุมการ

ดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬารักษ์ โคตรจักร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าผู้บริหารควรตระหนักในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยศึกษา หรือพิจารณาจากบริบทโรงเรียน การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรใน สถานศึกษา

1.2 ด้านการจัดความสำคัญของงาน ผลการวิจัยพบว่า การจัดลำดับความสำคัญของงาน อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารมีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศ ส่งผลให้ครู และบุคลากรปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ผู้บริหารตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ส่งเสริม โคนขุนทด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรประชุมชี้แจง กำหนดนโยบาย มี มาตรการที่ชัดเจน และแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจ

1.3 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ผลการวิจัย พบว่า การออกแบบวิธีการทำงานอยู่ใน ระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารมีการวางแผน โดยเขียนเป็นโครงการหรือแผนปฏิบัติการ นิเทศของโรงเรียน เพื่อให้ครูมีการเตรียมความพร้อมในการรับการนิเทศ นอกจากนี้ ผู้บริหารมีการ กำหนดลักษณะงานให้เหมาะสมกับครูที่รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ ปาจัก (Pajak) ได้ทำการวิจัยโดย การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านความรู้เจตคติ และทักษะที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา อาทิ การวางแผน การจัดบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประชุมการนิเทศ และประเมินผลการนิเทศ

1.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่า การจัดสรรทรัพยากรอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะมี ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้อง กับ ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวก ในการจัดหาสื่อให้เพียงพอ และเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

1.5 ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับมาก เหตุ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารตระหนักและเห็นความสำคัญการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในองค์กร การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้ดีขึ้นเกิดการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การให้ คำปรึกษา การช่วยเหลือครูด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ คัทซียูบะ (Kutsyuruba)

ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการนิเทศในโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอนโดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนครูผู้สอน ต้องได้รับการนิเทศภายใน โดยการให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูผู้สอนได้รับการนิเทศภายในอย่างถูกต้องซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนดีขึ้น

1.6 ด้านอำนาจการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านอำนาจการ อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับภาระงาน คำนึงถึงความแตกต่างและความสามารถของครูและบุคลากรที่แตกต่างกัน มีการกำหนดแนวทางหรือระเบียบในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อนงค์ จันทร์หอม ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านอำนาจการ ผู้บริหารควรมีการกำหนดทางเลือกหลากหลายแนวทาง และให้ครูมีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกันส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้

การพัฒนากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 แต่ละด้านควรได้รับการพัฒนาดังนี้ 1) ด้านการประเมินสภาพงาน ผู้บริหารควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงาน โดยดูจากหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผู้บริหารควรใส่ใจถึงกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน รวมไปถึงการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของครูผู้สอนว่ามีเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เป็นที่น่าสนใจและสำหรับผู้เรียนหรือไม่ ทั้งนี้ผู้บริหารและครูควรมีการกำหนดเกณฑ์การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม 2) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ผู้บริหารควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษาในการวางแผนและดำเนินงาน โดยสำรวจความต้องการของครู ทั้งนี้ผู้บริหารและครูควรมีเกณฑ์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อเร่งแก้ปัญหาตามความเร่งด่วน และควรกำหนดทางเลือกอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของครูที่ต่างกัน 3) ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน การนิเทศการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของแนวคิด ทฤษฎีหรือหลักการที่จะมาใช้ในการนิเทศ เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการทำงาน และบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล โดยให้ครูเข้ารับการอบรมให้ความรู้ก่อนที่จะมีการดำเนินงาน สร้างค่านิยม

และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารและคณะครูควรวางแผนและประชุมร่วมกันเพื่อสำรวจความต้องการของครู โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพและความจำเป็น ควรนำข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละโครงการมาพิจารณาประกอบเพื่อใช้ในการคาดคะเนการใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครู โดยมีมติที่ประชุมเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาและควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันท่วงทีหากมีการจัดสรรไปแล้วแต่ไม่เพียงพอหรือมากเกินไป 5) ด้านการประสานงาน ผู้บริหารควรมีการประสานงาน และชี้แจงงานกับทุกฝ่ายก่อนการดำเนินงานทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ซับซ้อน ทำให้การดำเนินงานราบรื่น อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจให้กับครูใหม่ที่ต้องรับงานต่อจากครูคนอื่น และสร้างความมั่นใจในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 6) ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการนิเทศ

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. ควรวิเคราะห์สภาพปัญหา และสภาพแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศการศึกษาแบบระยะยาว และควรกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกัน
3. ควรจัดทำคู่มือ หรือเอกสารเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน
4. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการอบรมหรือให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยที่เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งที่เป็นปัญหา โดยอาจวิจัยในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาการดำเนินการกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง
2. ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
3. ศึกษากระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองการรับสงวนและพัสดุ, 2545.

———. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

กาญจน์ เรืองมนตรีและ ธรินทร์ นามวรรณ. **การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้**. มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

กลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. **คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน**. 2555.

คณะกรรมการคุรุสภา, **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2557.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท วีพรีนธ์ (1991)จำกัด, 2555.

จุฬารักษ์ โคตรจักร. “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

ชุติมา แยมจำเมือง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา**, 2 ed. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

———. **และรณัฎฐ์ ภาณุรัฐอุตติรุจ “การวิจัยและพัฒนาแบบจำลองกระบวนการทัศน์ทางการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่คัดสรร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศการศึกษาในทศวรรษใหม่”, วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีที่ 10, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 3.**

ชาญชัย อาจันสมาจาร. **การนิเทศการศึกษา Educational Supervision**.ปัตตานี: สถาบันก้าวหน้าทางวิชาการ,ม.ป.ป.

ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย. “แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3” คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ:ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 5 สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554.

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. **การนิเทศการศึกษา**. ราชบุรี : โรงพิมพ์ศรีอักษร, 2557.

พรรณภา มหาวิชา, “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545”,

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก, 18.

ภัณทิรา สุภาร, “รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21” วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

มณูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ. **การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553.

รุ่ง พูลสวัสดิ์. **เอกสารการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ม.ป.ป.).

รุ่งชัชดา พรเวหะชาติ. **การนิเทศการศึกษา**.สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557.

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพป.ราชบุรี เขต 2**, เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2563, เข้าถึงได้จาก http://data.boppobec.info/emis/school.php?Area_CODE=7002.

วชิรา เครือคำอ้าย.**การนิเทศการศึกษา**.เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์, 2558.

วนิดา ฉัตรวิราม. **การนิเทศและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554.

วัชรา เล่าเรียนดี. **นิเทศการสอน**. 9 ed. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554

ส่งเสริม โคนขุนทด. “การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษานครสวรรค์ เขต 3” ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550.

สิริขวัญ สุพรรณคง. “การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2559.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1. เอกสารอ้างอิงลำดับที่ 3. กรุงเทพฯ: ม.
ป.ท.,2555.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564**. เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม
2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/download/plan12/.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็น
ระบบ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551.

———. **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**.
กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579**. กรุงเทพฯ: บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. **เอกสารแนวการนิเทศภายในด้านการ
จัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2556.

อนงค์ จันท์หอม, “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด
กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557

ภาษาอังกฤษ

Acheson, Keith A. and, Meredith D. Gall. **Techniques in the Clinical Supervision of
Teachers: Preservice and Inservice Application**. 4 ed. New York : Longman,
1992.

Harold Adams P. and Dickey Frank G. **Basic Principle of Supervision**. New Delhi
Eurasia Publishing House (Prt.) Ltd. ,1966.

Beach Don M. and Judy Reinhartz. **Supervision leadership: focus on instruction**
Boston: Allyn and Bacon, 2008.

Bergeron, Kathleen. **Supervisors Perceptions of the Process of Supervision with
Counselors Who Utilize Play Therapy**. 2004.

- Berhane Assefa Ekyaw "The Practices and challenges of instructional supervision in Asossa zone primary schools" Jimma University, 2014.
- Best, John W. **Research in Education**. 2 ed. New York: Prentice, 1970.
- Briggs, Thomas H. and Joseph Justman. **Improving Instruction through Supervision** New York: McMillan, 1952.
- Burton, William H. and Brueckner, Leo J. **Supervision: A Social Process**. 3 ed. New York: McMillan, 1952.
- Glatthorn, Allen A. **Differentiated Supervision**. Washington, D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development. 1984.
- Glickman Carl D., Stephen P. Gordon, and Jovita Ross M. Gordon, **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach**, 8 ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc. ,2009.
- Harris, Ben M. **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall, 1985.
- Kutsyuruba, B. "Instructional Supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian Beginning High-School Teachers" 2003.
- Likert, Rensis. *The Human Organization*. New York: Mc-Hill, 1967.
- Lunenberg, Fred C. And Ornstein, Allan C. **Educational Administration: Concepts and practice**. 6th ed. CA: wadsworth Cengage Learning, 2012.
- Nelson, Mary Lee and others. **Working with conflick in Clinical Supervision: Wise Supervision perspective**. Journal of Counseling Psychology, 2008.
- Pajak, P "Indentification of Supervisory Proficiency Project" University of Georgia, 1999.
- Rizzo, John F. "Teachers 'and Supervisors' Perceptions of Current and Ideal Supervision and Evaluation Practice," [http:// lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901](http://lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901).

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ที่ อว 8606 (งษค)/พค๑๕๘
๑๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

5 เมษายน 2564

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวรณู หนูทอง รหัสประจำตัว 620620049 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง " กระบวนการนิเทศ
การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2" มีความ
ประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน และครูวิชาการ ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อธิมาศ มากจ้อย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบกระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่
 - 2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน
 - 2.2 หัวหน้างานวิชาการ
3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ในการตอบแบบสอบถาม และโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบที่ได้จะไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาววรรณ หนูทอง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย
2	อายุ (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีก 1 ปี) ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป
3	ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ☐ อำนวยการโรงเรียน ☐ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ หัวหน้างานวิชาการ
5	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

1. ในกรณีผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนในภาพรวมของโรงเรียนตามสภาพที่เป็นจริง

2. ในกรณีของหัวหน้างานวิชาการ โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับท่านตามสภาพที่เป็นจริง

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในแต่ละข้อคำถาม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่เป็นจริงที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ มากที่สุด ให้น้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ มาก ให้น้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ ปานกลาง ให้น้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ น้อย ให้น้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด ให้น้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2

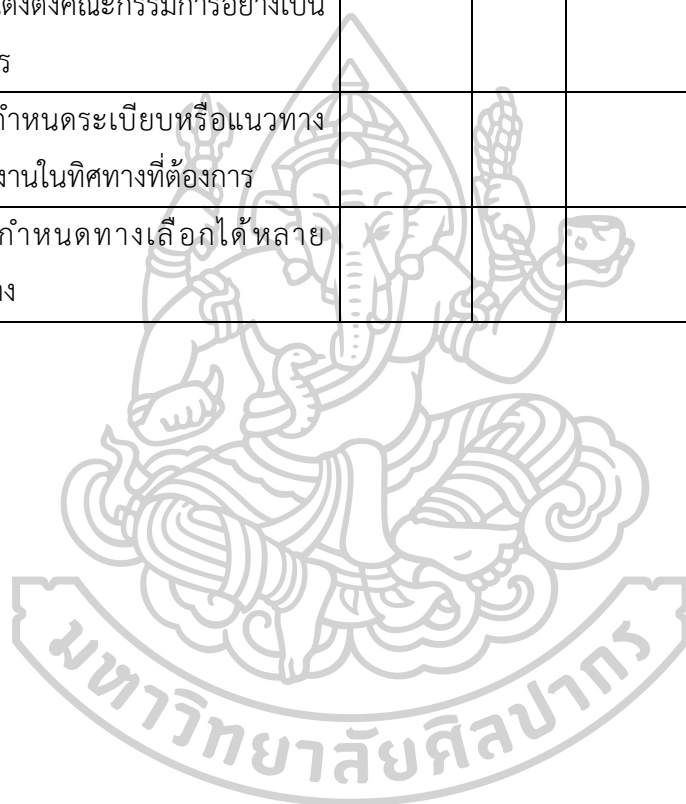
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา

ข้อที่	กระบวนการนิเทศการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ					
2	มีการสังเกตถึงสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้					
3	มีการทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ					
4	มีการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจารณ์ญาณ					
5	มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ					
6	มีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศแต่ละเรื่อง					
7	เสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้					
8	มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็นทางเลือก					
9	มีการจัดระบบของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดนิเทศ					

ข้อที่	กระบวนการนิเทศการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
10	มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา					
11	มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้					
12	มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดไว้					
13	มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากร หรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้					
14	มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด					
15	มีการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้					
16	มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ					
17	มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย					
18	มีการประสานงานการทำงานให้เกิดความร่วมมือ และการดำเนินงานภายใน					

ข้อที่	กระบวนการนิเทศการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
19	มีการสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน					
20	มีการชี้แจงงานที่บุคลากรแต่ละบุคคลต้องปฏิบัติ					
21	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ					
22	มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติงานในทิศทางที่ต้องการ					
23	มีการกำหนดทางเลือกได้หลายแนวทาง					

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1. นางสาวเข็มพัด แสงทอง
ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนະชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบางแพ (ชุมชนวัดบางแพใต้ฯ)
2. นายวัชรินทร์ ปานพรหม
ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนະชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดหลวง
3. นางสุจิตตรา กาญจนสินธุ์
ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนະชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดท่าบ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาววรรณ หนูทอง
วัน เดือน ปี เกิด	17 ตุลาคม 2536
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2560 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (คบ.) สาขา ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พ.ศ. 2562 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	145/2 หมู่ 3 ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี 70160

